

Ġunju 2012 • Vol 19 • Nru. 2

IL-PULIZIJA

Xogħolna u Ħajjitna fil-Korp

Fil-Pagni ta' gewwa

- Vetturi u Apparat ġdid għall-Korp tal-Pulizija
- Cyber Crime: Computer Misuse
- Preparazzjoni għall-Qorti

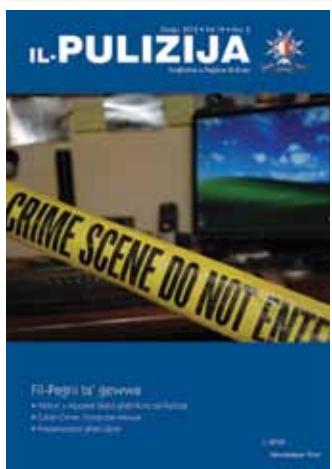
u aktar...

Newspaper Post

IL-PULIZIJA

Xogħolna u ġajnejha fil-Korp

WERREJ

Qoxra: Cyber Crime**Ritratt:** Mark Zammit

IL-PULIZIJA

Membri tal-Bord Editorjali:

President: Supintendent Mario Spiteri**Editur:** Assistant Commissioner Antoine Casha**Membri:** WPS 101 Roberta Grima
WPC 25 Charlene Cilia
PC 256 Kurt Bugeja Coster
Supt Antonello Grech

Il-Pulizija tirringazzja lid-ditti u l-aġentitar-reklamar li għoġibhom jaġħtu l-ghajnejha tagħha. L-artikli jidher f'id-dan il-magazin ma' jirriflettx bil-fors l-opinjoni tal-Bord. Kull korrispondenza għandha tkun ittaqqa u għandha tintbagħha fl-indirizz hawn taħt:

Editur, "il-Pulizija", C.M.R.U.,
Police Headquarters, Floriana, VLT 2000
jew magazine.police@gov.mt

Disinn u riklamar

Ability Publications Ltd.
Tel: 21 241317, 27 241345
Fax: 21 241317
e-mail: refer@maltnet.net

Stampar

GUTENBERG PRESS - TARXIEN

5 Editorjal

7 Vetturi u apparat ġdidi għall-Korp tal-Pulizija

11 Preparazzjoni għall-Qorti

17 Il-ħidma tkompli ...

21 Il-fastidju

23 Cyber Crime: Computer Misuse

27 Ftuħ tal-wirja tal-mejda tal-appostli

31 Żjara mill-Onorevoli Prim Ministru

33 Mixja mas-Sezzjoni tal-Klieb tal-Pulizija

36 Attivitajiet b'rabta ma' Jum il-Pulizija - 2012

38 Apprezzamenti u kommendazzjonijiet tal-Pulizija

41 Is-Segway Patrollers

46 Is-Surġent-Maġġur 1219 Carmel Zammit
– 43 sena servizz fil-Korp tal-Pulizija

49 Evalwazzjoni mix-Schengen tal-fruntieri tal-ajru Frar 2012

51 Bike Rides organizzati mis-Sezzjoni Sport

53 L-immaniġġjar tal-Ispluživ

54 Is-Salib u n-Nies tad-Dejma

57 International Police Association

60 Malta Association of Retired Police Officers

62 Mejtin

Editorjal

F'Lulju se nkunu qed infakkru l-198 sena mit-twaqqif tal-Korp tal-Pulizija ta' Malta. F'dan iż-żmien jiġu organizzati diversi attivitajiet bħal open days, parata, kunċerti, displays u attivitajiet oħra biex niċċelebrar dan il-jum.

Dawn l-attivitajiet jinhtiegu hafna ħsieb, īn u preparamenti biex dak li jkun jara li l-affarijiet jimxu sew u forsi ssir xi ħażja ġdidha li ma saritx qabel. Il-pubbliku jidher li japprezza dawn l-attivitajiet u jattendi bi ħġaru għax forsi jħoss lill-Korp tal-Pulizija aktar miftuh u qrib tiegħu.

Iżda għalija, jien li qed inservi llum f'dan il-Korp li twaqqaf 198 sena ilu, x'sens għandha din il-ġurnata? F'dawn il-jiem nemmen li ma nagħmlux ħażin jekk nagħmlu daqxejn ta' "eżami tal-kuxjenza" biex naħsbu u niftakru għalfnejn għażilna li nkunu parti minn dan il-Korp tal-Pulizija; jekk għadniex leali lejn il-ġurament tal-ħatra li nkunu tassew fidili u leali lejn il-poplu u r-Repubblika ta' Malta u l-Kostituzzjoni tagħha u li naqdu fedelment l-imsemmija Repubblika matul is-servizz tagħna fil-Korp tal-Pulizija ta' Malta; bħala ufficjali tal-Pulizija, li noqgħodu taħt kull kodici, att, ordinanza, ordni u regolament li għandu x'jaqsam mal-Korp li hemm fis-seħħ jew li jistgħu minn żmien għal żmien ikunu fis-seħħ u li naqdu d-dmirijiet kollha ta' Ufficjal tal-Pulizija skond il-liġi, mingħajr biżże' jew favuri, ġibda jew mibegħħda.

Aktar 'il fuq għamilt enfasi fuq il-kelma "inservi"; il-kelma 'servizz' nuzawha ta' spiss, iżda ninsew jew ma tantx naħsbu fuq is-sinjifikat tagħha fl-ambitu tax-xogħol tagħna: li tkun ta' servizz għal dawk ta' madwarek, anke jekk ma taqbilx magħhom, li tara li l-liġijiet jiġu osservati, li tgħin biex issir ġustizzja – li tkun hemm għal ħaddiehor. Wara li rekluta tal-Korp ikun għaddha mill-akkademja u jibda jservi f'xi waħda mid-diversi taqsimiet tal-Korp u jibda jgerbeb iż-żmien, wieħed jista' faċilment jinsa' l-għan ewljeni li qiegħdin fil-Korp – jiġifieri dak li nkunu ta' servizz għas-socjeta` Maltija.

Dan jista' jiġi għal diversi raġunijiet: ir-rutina, il-frustrazzjoni, xi esperienza negattiva jew ħwejjieg oħra li jnessulna dan il-ġħan prinċipali ta' kull membru tal-Korp tal-Pulizija – ta' dawk li servew qabilna, tagħna llum u ta' dawk li jiġu warajna.

Għalhekk f'dawn l-attivitajiet f'Jum il-Pulizija ejjew intennu l-ġurament li ħadna u ngeddu dik il-ħeġġa li bdejna biha biex inkunu ta' servizz għas-socjeta` Maltija kollha mingħajr ebda distinzjoni.

Advert

Vetturi u Apparat ġdid għall-Korp tal-Pulizija

minn WPS 101 Roberta Grima - CMRU

"Forza tal-ordni għandha tkun mgħammra sew sabiex tiġġieled il-kriminalita"

- Onor. Dr Carm Mifsud Bonnici

F'diskors quddiem diversi ufficjali tal-Pulizija u membri tal-midja nhar il-11 ta' Mejju 2012, il-Kummissarju tal-Pulizija, is-Sur John Rizzo u l-Ministru tal-Intern u Affarijiet Parlamentari, Dr Carm Mifsud Bonnici ġew inawgurati 42 vettura, żewġ *dinghies* u apparat ġdid ieħor sabiex tissahħha il-flotta tal-vetturi tal-Korp tal-Pulizija ta' Malta. Il-vetturi kollha ġew imbierka mill-Kappillan tal-Korp Fr Raymond Bonnici OFMCap.

Dawn il-vetturi jikkonsistu f'22 Ford Focus saloon sabiex inbiddlu l-vetturi preċedenti użati mill-Mobile Squad. Il-mudell ta' dan il-Focus għandu magna 1.6hp u hu mgħammar b'*beacon lights*, sirena, radju Kenwood (dual band – digital VHF) sabiex issir komunikazzjoni interna, GPS u aċċessorji oħra. Dawn il-vetturi nxtraw minn fondi tal-Gvern ċentrali.

Fattur li jiddistingu din il-flotta l-ġqdida ta' vetturi huwa l-kulur silver metallic minnflokk il-kulur tradizzjonal abjad, li ġie magħżul bir-raġuni li jkunu distinti mill-vetturi l-oħra tal-Korp. Sabiex dawn il-vetturi jkunu aktar vižibbli, fuqhom tqiegħdu wkoll *stickers* li jirriflettu f'dawl baxx.

Tanax il-vettura oħra tat-tip Ford Focus saloon ukoll ġew Mizjuda man-numru ta' vetturi li għandu l-Korp. Dawn ukoll huma mgħammrin b'dawl għal emerġenzi, sieni, radju Kenwood u GPS. Dawn il-vetturi huma mmirati għal-xogħol mis-sezzjonijiet speċjalizzati u nxtraw bħala parti minn fondi tal-U.E.

Trakk Iveco u Landrover 110 armati b'generatori gew mixtriżiuk ukoll sabiex jixegħlu *tower light*. It-trakk għandu fanali għoljin 13-il metru u jdawwal medda t'art t'aktar minn 150 metru. Dan it-trakk huwa maħsub li jintuża waqt xogħol polizjesk matul il-lejl u f'investigazzonijiet oħra fejn ikun seħħi kaž jew incident u s-sit ma jkunx im-dawwal.

Vetturi oħra li nxtraw huma żewġ vannijiet tat-tip Ford Transit panel van li nxtraw biex jintużaw mis-sezzjonijiet speċjalizzati għall-ġarr ta' apparat, erba' Landrovers; tnejn minnhom *long wheel base*, u żewġ dghajjes tat-tip RIB (Rigid Inflatable Boat). Dawn huma mgħammra b'GPS, *search light* u apparat ieħor.

It-trakkijiet generators, il-Landrovers, il-vannijiet u d-dghajjes ġew kollha mixtriha minn fondi ko-finanzjati tal-U.E. (External Border Fund).

B'diskors qasir u dirett, il-Kummissarju tal-Pulizija fetaħ din iċ-ċeremonja fejn qal li dawn il-vetturi setgħu jinx-traw biss sforz il-hidma u x-xogħol li sar bejn il-Ministeru tal-Intern u Affarijiet Parlamentari u l-Korp tal-Pulizija. Is-Sur Rizzo saħaq kif il-Korp tal-Pulizija qed jiġi attrezzat aħjar peress li x-xogħol tal-Korp ma jistax jieqaf, huwa xogħol li jsir f'silenzju imma jsir il-hin kollu. Huwa rringrażza kemm personalment kif ukoll f'isem il-Korp lill-Ispettur Anthony Agius inkarigat mill-MT Garage, 'l-Ispettur Geoffrey Azzopardi mill-Ispecial Branch u lis-Sur Publius Agius mid-Dipartiment tal-Finanzi u Amministrazzjoni fi ħdan id-Dipartiment tal-Pulizija ta, hid-

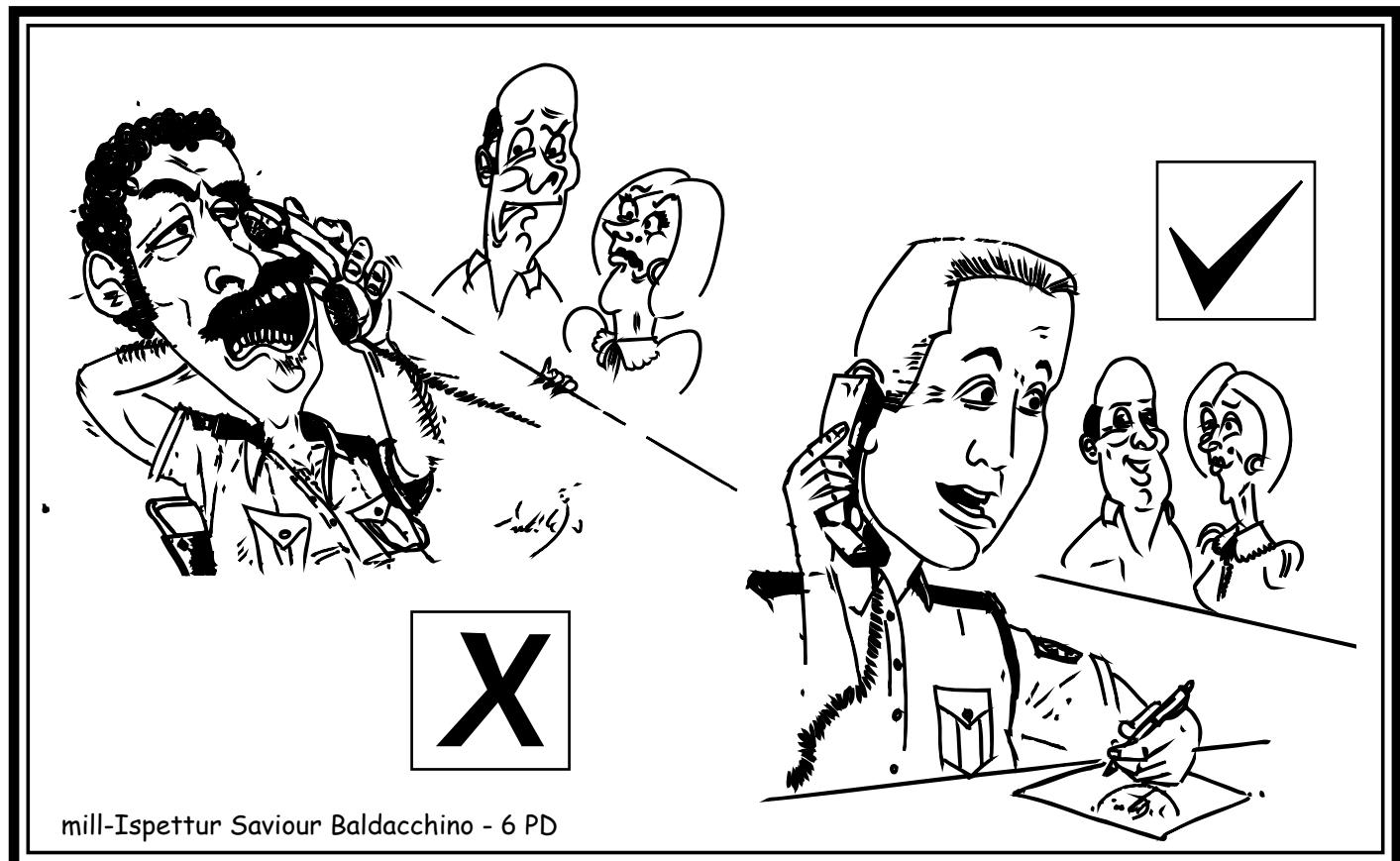

miethom sa biex dan l-apparat seta jiġi Malta.

F'diskors qasir, il-ministru Dr Carm Mifsud Bonnici qal kif forza tal-ordni għandha tkun mgħammra sew sabiex tiggieled il-kriminalita` biex f'pajjiżna jkun hawn sens ta' paċċi pubblika u ordni.

Dawn il-vetturi ġew imbierka minn Fr Ray Bonnici – Kappillan tal-Pulizija.

roberta.a.grima@gov.mt

Preparazzjoni għall-Qorti

Mill-Assistent Kummissarju Dr Antoine Casha - Protective Services

(Ritratt PC 256 Kurt Bugeja Coster)

Marbut mad-dover ġenerali tal-Pulizija li jinvestigaw ir-reati li jsiru w jiġbru l-provi neċċessarji, hemm id-dover ukoll tal-Pulizija li jagħti x-xhieda tiegħu meta tkun meħtieġa dwar xi każ li jkun investiga jew b'xi mod iehor ikun involut fl-investigazzjoni li wasslet biex persuna tressqet quddiem il-Qorti.

Nemmen li kull membru tal-Korp japprezza li x-xhieda tagħhom metu mitluba tista` tkun kruċjali biex issir ġustizzja skond il-liġi. Għalhekk f'dawn is-sitwazzjonijiet wieħed irid juri b'mod ċar il-professionalita` u l-kredibilita` tiegħu fuq il-pedana tax-xhieda. Iżda meta titla` tixhed, mhux il-professionalita` u l-kredibilita` tiegħek biss ikun hemm finnofs – iżda dik tal-Korp ukoll.

Dawk il-membri tal-Korp li jkunu msejħha biex jagħtu x-xhieda tagħhom għandhom jistennew li d-difiża tal-imputat/akkużat tagħmel mistoqsijiet b'mod rigorūž, anke' xi kultant aggressiv; dan jista` jwassal biex l-integrità u l-onesta` tal-Pulizija stess tiżżeffen fin-nofs. Allegazzjonijiet da parti tad-difiża li l-affarijiet ma sarux kif suppost jew li misshom saru aħjar jistgħu jagħtu l-impressjoni lill-Pulizija li jkun qed jixhed li hu, jew il-Korp tal-Pulizija kollu, hu l-akkużat f'dawk il-proċeduri u mhux il-persuna li hemm fl-iżbarra. Dan hu parti mix-xogħol tal-avukat difensur.

Għalhekk, membru tal-Korp li jitla' jixhed u ma jkunx ipprepart sew, jista` jkun ta' detriment, mhux biss għalihi innifsu, iżda wkoll għall-Korp tal-Pulizija u għas-sistema ġudizzjarja in-ġenerali.

Għalfejn tiela' l-Qorti?

Huwa importanti li wieħed iż-żomm quddiem għajnejh l-iskop u r-rwol tiegħu meta jissejja biex jitla` jixħed fi proċeduri kriminali. Int qiegħed hemm sabiex bix-xhieda tiegħek tgħin lill-Qorti tasal għall-ġudizzju jew deċiżjoni fuq il-provi li jinstemgħu quddiemha.

Huwa r-rwol tal-prosekutur, u mhux tiegħek, li jipprova jotjeni ħtija skond il-liġi. Imbagħad sta għall-ġudikant (Maġistrat, Imħallef jew ġurija, li jiddeċċiedi fuq il-ħtija jew l-innoċenza tal-akkużat fuq il-provi mressqa quddiem il-Qorti, inkluż ix-xhieda tiegħek.

Lir-rwol tiegħek bħala ufficjal tal-pulizija hu li tgħin lil min għandu jiddeċċiedi fuq il-mertu tal-każ jaśal għall-deċiżjoni billi tispjega b'onesta` u b'imparzjalita`, b'mod ċar u konċiż, dak li rajt, smajt, innotajt jew għamilt fil-każ inkwistjoni.

Mhux mistenni minnek li tagħti opinjonijiet: għal dak il-għan hemm l-esperti tal-Qorti. L-unika ħaġa li tistenna minnek il-Qorti hu li tgħid il-verita`, kif tafa int, b'mod kompetenti u komplet (sħiħ).

X'tistenna fl-Awla bħala xhud?

Bħala regola ġenerali tistenna li tgħaddi minn tliet stadji:-

- L-eżami (examination-in-chief):** f'dan l-istadju jsirulek domandi minn min ikun sejjahlek bħala xhud (normalment mill-prosekuzzjoni), sabiex dan isaħħaħ il-każ tiegħu, jew idghajjef il-każ tal-parti l-oħra, jew biex isaħħaħ jew jimmina s-sahħha jew il-kredibilita` ta' xi prova oħra – f'dan il-waqt ma jistgħux isiru domandi diretti lix-xhud;
- Il-kontro-eżami (cross-examination):** wara li jkun tlesta l-eżami li semmejna qabel, ix-xhud jistgħu jsirulu domandi mill-parti opposta biex iwaqqfa' l-każ tal-parti l-oħra, jew isaħħaħ il-każ tiegħu stess, jew jattakka l-kredibilita` ta' dak il-persuna li jkun għadu kif xehed jew xi xhud iehor - f'dan l-istadju jistgħu jidher domandi diretti u b'mod aktar wiexgħha li jistgħu jitfugħ fuq il-kredibilita` tax-xhud (tiegħek stess);
- Ri-eżami:** il-parti li sejhilek bħala xhud tista` terġa tagħmllekk xi domandi sabiex tiċċara xi punt li jkun

ħareġ waqt il-kontro-eżami.

Wieħed irid iżomm f'moħħu li l-Qorti (l-Imħallef jew il-Maġistrat), tista` wkoll tagħmel xi domandi lix-xhud li jidrilha xierqa. Jista` jaġħi l-każ ukoll li tissejja ħaż-żebha xhud mid-difiza.

Kun Preparat

Parti essenzjali biex tixhed b'mod professionali hu li tkun ippreparat minn qabel.

Trid tapprezzza li l-preparazzjoni tiegħek biex titla` tixhed ma tibdiex xi ftit minuti qabel ma' filfatt se tixhed. Il-preparazzjoni tiegħek biex eventwalment titla` tixhed tibda minn dakħar li int kellek sehem f'xi ħidma partikolari li tista` twassal li xi persuna titressaq il-Qorti – bħal meta mort fuq il-post ta' xi serqa, glieda jew incident ieħor wara li sarlek xi rapport jew ġejt mibghut mill-*Control Room*; jew assistejt f'xi arrest jew *search*; jew kont *observation*; jew harrikt li xi persuna.

Trid iżomm f'moħħok li mhux bilfors se tixhed fuq il-każ wara xi ġimġha jew xahar. Ĝieli jgħaddu x-xhur jew aktar qabel ma tissejja ħaż-żebha tiegħek biex titla` tixhed. Għalhekk, dik l-informazzjoni li tkun ħadu nota tagħha dak in-nhar tal-incident trid tkun ċara u konċiża għaxx-pitħadha, fuq dak li niżżejjilt dak in-nhar se tixhed. Għalhekk in-notamenti tiegħek iridu jkunu ċari biex tkun tista` tiftakar sew u tixhed b'mod konvinċenti u shiħ. Ftakar li dak li tgħid (jew dak li ma tgħid), jista` jkun suġġett għal skrutinju fil-kontro eżami.

Għalhekk ipprepara sewwa: ma tantx tagħti impressjoni tajba jekk ma tkunx ippreparat tajjeb meta titla` tixhed u b'hekk tista` ttelfet mill-valur u l-kredibilita` tax-xieħda tiegħek minn minn għandu jiġiġudika l-fatti: il-Qorti.

Tajjeb li wieħed jiftakar f'dak li hemm maħsub fl-Artiklu 637 tal-Kodiċi Kriminali fuq id-diskrezzjoni tal-Qorti dwar il-kredibilita` o meno ta' xhud:-

"jittieħed qies ta' l-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xieħda għandhiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xieħda tiegħi, u jekk ix-xieħda hix imsa ħaż-żebha minn xieħda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ."

Qabel ma titla' l-Qorti

Kun żgur li int familjari mal-każ. Dan hu aktar importanti

meta l-każ li fuqu tiela' tixhed ikun ilu li ġara, jew ikun każ ikkumplikat iżjed minn oħrajn. Mhux mistenni minnek li tiftakar kollox bl-amment; għalhekk tajjeb li tiffriska l-memorja tiegħek b'notamenti ta' dak li għamilt, rajt u smajt dakħar tal-inċident.

F'dan l-istadju tidħol l-importanza tan-notamenti tiegħek li tniżżejjel dakħar stess jew immedjatament wara. Mhux li tniżżejjel dak li qallek sieħbek x'ġara jew tikkopja x'hemm mniżżejjel fil-PIRS. Għandek tkun taf li l-l-iġi tippermetti li xhud jiffriska l-memorja tiegħi, iżda f'dak il-każ il-kitba għandha tiġi esibita u tista` taraha d-difiza. (Artiklu 538, Kapitlu 12). Jekk meta titla` tixhed taqbad u taqra mill-ewwel minn noti tiegħek, tista` tagħti impressjoni negattiva fis-sens li tagħti l-impressjoni li ma tiftakkar xejn mill-każ u għalhekk, il-valur tax-xhieda tiegħek jista` tonqos sew.

Dakħar li tiela' tixhed: kun fil-hin u liebes xieraq. Fuq din il-materja tista` tagħmel referenza għaċ-ċirkolarijiet maħruġa mill-Kwartieri Generali, 1/97, 104/02 u oħrajn. Kun smart bl-uniformi wuri li int kburi li membru tal-Korp.

Fuq il-pedana tax-xhieda

Kif semmejna qabel, l-imġieba tiegħek fuq il-pedana tax-xhieda hija importanti għax taffetwa l-kredibilita` tax-xhieda tiegħek u għalhekk tista` taffetwa l-andament tal-kawża għalhekk:-

Kun kufidenti:

Wieġeb u tkellem b'leħen sod u ċar. Toqghodx tiċċċassajew tiprova tevita li twieġeb xi domanda. Oqgħod dritt fuq il-pedana tax-xhieda u tintelaqx. Meta tkun fuq il-pedana ġares lejn il-persuna li tkun qed tagħmllekk il-mistoqsjha; iżda meta twieġeb ġares u ndirizza lill-Maġistrat jew lill-Imħallef, skond il-każ.

Hafna jemmnu li persuna li tkun qed tgħid il-verita' ma tiddejja qaxx-thares lejn għajnejk, filwaqt li dawk li ma jkunux qiegħdin jgħidu s-sewwa, jew is-sewwa kollu, jevitaw il-ħarsa t'għajnejk.

Ftakar li fil-Qorti tal-Maġistrati, bħala Ġudikatura Kriminali jew bħala Qorti Istruttorja, għandek tindirizza lill-Qorti "Sur Maġistrat" jew "Sinjura Maġistrat" skond il-każ. Fil-Qrati Superjuri, u cioe, fil-Qorti Kriminali tindirizza l-Qorti, "Sur Imħallef".

Kun Oġġettiv:

Huwa veru li wara x-xogħol li tkun għamilt sabiex tikkonkludi każ, tkun tixtieq tikseb sejbien ta' ħtija. Izda dan mhux kompli tiegħek. Għalhekk, konvint kemm int konvint mill-ħtija tal-imputat, għandek tippreżenta x-xhieda tiegħek b'mod imparzjali u tixhed il-fatti kollha, kemm kontra kif ukoll favur l-imputat.

Kun edukat:

Evita li tkun offensiv bl-imġieba tiegħek. Dan mhux dejjem faċċi, speċjalment waqt il-kontro eżami: dan l-istadju jista' jkun l-aktar diffiċċi għalik waqt ix-xhieda tiegħek. Kontro eżami ppreparat sewwa jista' jħawwad l-aktar xhud konvinċenti. Għalhekk titlifx il-paċenzja jew tirrabja – dan hu propju dak li jkun qed jipprova jipprovoka l-avukat difensur fil-kontro eżami. Hu propju hawn li int tista' turi l-professionalita` tiegħek - għalhekk nerġa ntnni - kun preparat sew.

Għajjnuna fuq il-pedana

L-ahjar mod biex tipprepara ruħħek għall-kontro eżami hu li tkun taf xi tattici li jistgħu jintużaw mill-avukati difensuri waqt dan l-istadju ta' kontro eżami:

1. Oqghod attent għal dak l-avukat difensur li jidher li huwa ħabib tiegħek. B'dan il-mod jista' jaġħmel rilassat u imbagħad joħroġlok b'xi domanda li jaħsdek. Ftakar - aħseb qabel ma twieġeb;
2. Oqghod attent meta l-avukat difensur jirrepeti u jerġa` jirrepeti l-istess domanda, xi kultant fi kliem differenti. Jekk twieġeb b'mod differenti, l-avukat difensur jista' jattakka kemm tiftakar sew dak li sejjh: jiġifieri l-memorja tiegħek;
3. Moħħok hemm għal dak l-avukat difensur li jipprova jintimidak billi jibqa jħares lejk b'mod fis wara li jkun għamilek xi domanda. Jekk tinduna b'din it-tattika, ma jkun daqshekk effettiv.
4. Taqx għal provokazzjoni tal-avukat difensur li donnu għandu għalik personalment. L-iskop tiegħu u propju dak li tirrabja u tirreagħixxi għall-provokazzjoni - b'hekk titlef id-dehra professionali tiegħek, b'ċans kbir li tnaqqas il-kredibilita` tiegħek u l-valur tax-xhieda tiegħek.

5. Attent għal dawk il-mistoqsijiet li l-avukat difensur jitlobok biex twieġeb "iva" jew "le". Dawn it-tip ta' domandi huma maħsuba sabiex jillimitaw l-ispiegazzjoni li tista' tagħti għal xi ħaġa li tkun għamilt. Hawn għandu jintervjeni l-uffiċċial prosekutur billi jieħu nota ta' din id-domanda u jerġa` jmur għaliha fir-ri eżami u jagħti čans lix-xhud jispjega ruħu.

6. Attent għal dawk id-domandi li jsirulek waħda f'waħda mill-avukat difensur biex ma jtikx čans taħseb. Jekk tħalli l-avukat difensur juža` din it-tattika, fl-ahħar hemm čans li tiżbalja. Int tista' tikkontrolla l-ħin għal kull domanda - għalhekk, ieqaf għal ftit mumenti qabel ma twieġeb għad-domanda.

X'tista' tagħmel

- (a) Ipprepara ruħek sew u kun familjari mal-każ li dwaru se tixhed;
- (b) Kun fil-ħin u liebes *smart*. Kun edukat f'kull ħin;
- (c) Tintelaqx fuq il-pedana tax-xhieda;
- (d) Ifhem id-domanda sew: leqaf (għal ftit) u aħseb qabel ma twieġeb;
- (e) Hares lejn il-persuna li qed tagħmllekk id-domanda - izda meta twieġeb hares lejn l-Imħallef jew Magistrat;
- (f) Meta twieġeb domanda, kun konċiż u ċar;
- (g) Tkelleml b'mod sod u ċar;
- (h) Meta mistoqxi xi domanda, ħalli ftit mumenti qabel ma twieġeb fejn l-uffiċċial prosekutur ikun jista' jaġħmel xi oġgezzjonijiet;
- (i) Kun edukat kemm lejn il-prosekuzzjoni, kif ukoll lejn id-difiża. Ipprova kun imparzjali u profesjonist fuq il-pedana;
- (j) Stenna li tkun attakkat mid-difiża - irrejaġġixi b'mod professjonal u mingħajr emozzjonijiet;
- (k) Ix-xhieda tiegħek mhux ta' espert tal-Qorti - għalhekk m'għandek tagħti l-opinjonijiet tiegħek fuq dak li ġara - dak xogħol ħaddieħor;

Dawn huma biss xi ftit hsibijiet li xtaqt naqsam magħkom. Hemm ħafna iżjed xi tgħid dwar is-suġġett u oħrajn relatati miegħu. Xi kultant ma nagħtux l-attenzjoni xierqa lid-doveri tagħna fil-Qorti: izda dan l-ahħar stadju tal-process huwa dak li, fl-ahħar mill-ahħar, jinkuruna x-xogħol siewi tal-Pulizija li tkun kixxfet u nvestigat ir-reati li jkunu saru u ġabret il-provi neċċesarji biex tressaq il-ħatjin quddiem il-Qrati. Għalhekk: kun preparat.

Tisljiet.

[!\[\]\(3b2dcacf48e43c80086616b9c3042b47_img.jpg\)antoine.casha@gov.mt](mailto:antoine.casha@gov.mt)

Il-ħidma tkompli ...

minn PS 478 Neville Mercieca - Assoċjazzjoni tal-Pulizija ta' Malta

Nixtieq nibda billi nifraħ lill-Kummissarju u l-Korp tal-Pulizija għall-investiment f'vetturi bl-arja kundizzjonata u apparat ġdid li ġie mħabbar fit ilu. Dan l-investiment jiswa` flus kbar u huwa għodda siewja għall-ħidma tagħna. Kulħadd għandu jagħmel użu tajjeb minnhom. Nieħu din l-okkazjoni ukoll biex inheġġeġ li l-bini l-ġdid għal Akademja ġidida, li ilha tīgħi mwiegħda żmien twil, għandu jittlesta sabiex il-membri tal-Korp ikollhom facilitajiet fejn jitgħallmu li jixir qu għaż-żminijiet tal-lum. Illum m'għadux iż-żmien li nagħmlu xi haġa kemm biex niddobaw, iż-żda hemm bżonn ta' hsieb u ppjanar fit-tul.

MPA Shooting Club

Waqt laqgħa li kellha l-Assoċjazzjoni mal-Kummissarju, intwieriet ix-xewqa li l-MPA ikollha *shooting club* fejn il-membri tal-Korp ikunu membri. Il-Kumitat hadem fuq din il-proposta u holoq sotto-kumitat immexxi mis-Supretendent Antonello Grech sabiex dan il-ħsieb isir realta'. Il-permessi meħtieġa ġew mahruġa. Il-Kumitat Eżekuttiv jixtieq jirringazzja lill-Kummissarju tal-Pulizija kif ukoll lill-Kumitat tal-MPA *Shooting Club* għall-ħidma tiegħi. Nawguraw ir-risq u l-ħidma t-tajba għall-ġid tal-membri tal-Korp.

Kungress tac-CESP ġewwa Santander, Spanja

Delegazzjoni mill-Kumitat Eżekuttiv attendiet għat-tmien Kungress tal-Kunsill Ewropew tal-Unions tal-Pulizija - CESP, bit-tema 'Police force in the heart of the economic crisis: Place and role of the police citizen'. Il-Kungress dam erbat ijiem fejn ġiet diskussa l-krizi finanzjarja u kif din tolqot il-budgets allokkati għall-Pulizija kif ukoll il-kundizzjonijiet tax-xogħol. L-MPA għamlet ukoll prezentazzjoni ddettaljata fuq kif il-Gvern Malti qiegħed jipproponi li tīgħi l-Union għall-membri tal-Korp. Ahna għamilnieha čara li ma naqblux mal-proposti tal-Gvern u l-membri tac-CESP weġħdu l-ġħajnejn kollha tagħhom. Matul dan il-Kungress, jiena ġejt ukoll maħturi awditi tac-CESP għall-perjodu ta' tliet snin flimkien mal-president tal-Unions tal-Montenegro u l-Albania. Din hija r-riżoluzzjoni finali li ġiet adottata. Sabiex ma jintilifx is-sens shiħi tagħha minħabba xi traduzzjoni li tista' tqobbel is-sens, qiegħed nipproduċiha kif saref:

"After 23 years CESP is a strongly united organisation which has as a main objective the defense of the rights of thousands of men and women who are members of the police force of their

PS 772 Dennis Agius - President
PS 478 Neville Mercieca - Segretarju Ĝenerali
SM 489 George Attard - Teżorier

respective countries, understanding that this profession is one of the pillars of the construction of a freer and safer Europe. Since the previous Congress various activities have been carried out by the organisation and we must highlight in this Final Resolution that four new countries have joined: Montenegro, Albania, Lithuania and Ukraine, representing our commitment to have a meeting point in the CESP for all the European police officers in order to reach common objectives.

The impact of the economical crisis on all the police officers in Europe is noticeable everywhere, in some countries government have taken drastic measures which expose the members of the police to danger and affect their lives and the life of their families. Funds are becoming less and working hours more and more, rights and benefits which they have acquired over the years are taken away from them, whatever was earned in a long struggle is just erased from one day to the other.

CESP reassures the commitment to The European Convention on human rights, European Code of Police Ethics and The European social Charter and demands its application for all the police forces in Europe.

Safety is an essential for the implementation of the fundamental rights and without it, there is no true democracy. The personal commitment of every police officer is as important as the efficient work of our government who must understand the importance of the functioning of the police. Budgets related to safety must not be cut because

this affects the European way of life. Therefore the role of the police officers who represents his colleagues through a trade union must be considered as imperative.

CESP, which brings together thousands of police officers throughout Europe, must communicate to the governments the very clear message of those who want a strong, fair and democratic Europe where freedom and safety are key points to reach these objectives.

CESP also believes that the postponement of the retirement age of police officers is a hazard to the citizens as well the police officer. In fact it is scientifically proven that after 50 years of age, the reflexes, the physical fitness and performance of a human being become weaker. Stress and other factors in connection with the profession of a police officer will affect their life expectancy.

We as police officers identify ourselves with the rest of the workers and we know that we have a great commitment to our societies but we are not responsible for the serious mistakes made by some economic sectors such as the financial ones or by some governments, which have such a negative impact on our colleagues.

At the heart of the crisis, every police officer must understand that the end of the crisis will only be possible through work well done, but also through the demand of the responsibilities of our governments in order to have a more efficient management.

As its first and strong political decision, the new Executive Bureau of CESP has decided to organise urgently its first meeting in Budapest (Hungary), due to the alarming situation of its national member FRSZ."

Laqgħa mal-membri tal-Police Board

Rappreżentati tal-Kumitat Eżekuttiv għamlu laqgħa mal-Imħallef F Depasquale u l-membri tal-Police Board sabiex naraw fejn nistgħu ngħinu lil xulxin. L-interess taż-żewġ partijiet jidher li jaqbel ferm. Aħna nħegħġu lill-membri tagħna jagħmlu użu minn dan il-bord li huwa mwaqqaf taħbi Kapitlu 164 tal-Liġijiet ta' Malta. Dawn huma persuni integri, serji f-xogħolhom u għalkemm huma limitati fir-rizorsi, jippruvaw jagħmlu mirakli sabiex jgħiġu. Meta nagħħmlu użu mis-servizz tal-Police Board jew ta' kwalunkwe entità fejn aħna nirrikorru għal għajnejha, ejja ngħidu GRAZZI, anki jekk ir-rizultat forsi ma jkunx dak li nixtiequ aħna.

Il-Kumitat Eżekuttiv jitlob lill-membri li nghataw xi deċiżjoni mill-Police Board u li forsi mhix xi ħaġa personali, sabiex

jgħaddilna koppja sabiex din tgħinna meta jkollna kaži simili ma' membri oħrajn.

Vjolenza Kontra membri tal-Korp

Kif tafu, dan huwa suġġett ghall-qalbna u waqt laqgħa mal-Onorevoli Prim Ministru Dr L Gonzi reġa' tqajjem. Aħna heġġiġna lill-Gvern sabiex jieħu azzjoni mmedjata ġalli dak li hemm propost f'abbozz tal-Liġi numru 97, li ilu pendent minn Settembru 2011 jiġi fis-seħħ. Jidher li hemm rieda tajba sabiex dan isseħħ. Nisperaw li kif għedna diversi drabi, ma jkollniex ngħaddu minn xi traġedja oħra qabel.

Ftehim kollettiv taċ-Ċivil

Qeqħdin nirċievu diversi telefonati ta' kuljum rigward il-ftehim kollettiv taċ-Ċivil li skada f'Jannar 2011. L-MPA m'għandha l-ebda sehem f'dawn in-negożjati u mhux infurmata rigward dak li qiegħed isir. Għalhekk sfortunatament ma tantx ikollna risposti x'nagħtu.

Kjarifika

Fil-harġa ta' Marzu 2012, taħbi it-titlu 'Sena nimxu' jien ktibt "B'wiċċi minn quddiem ngħid li kieku ma kienx il-Kummissarju li rrangha diversi affarijiet kemm ilu hu, limitati għall-poteri li għandu...."

Xi uħud, peress li ma ktibtx li ħafna min dawn kienu talbiet tal-MPA, hasbu li aħna m'għamilna xejn. Nixtieq niskuża ruhi ma' dawk li ma fehmux li kien hemm talbiet tal-MPA fuqhom għaliex jiena hadha ovja, peress li l-artiklu tiegħi dejjem ikollu x'jaqsam mal-hidma tal-MPA u mhux ta' dipartiment ieħor.

Filwaqt li nerġa' ntendi dak li ktibt, nispera li hekk gjiet tinfiehem aħjar.

Għal darb'oħra nerġa nfakkarkom li min ikollu bżonn xi assistenza, għandu jċempel l-uffiċċju tagħna jew jibgħat e-mail jew messaġġ fuq Facebook, minflok joqgħod jisma` l-kwantita` kbira ta' xniegħħat u qlajjiet li jinqlaq għu ta' spiss.

Inheġġeġ li min jikkumenta fuq facebook (wall), dan jagħmlu b'responsabilita' u rispett lejn minn ikun qiegħed jaqrah għaliex xi kultant, jiddispjaċċini ngħid li xi kummenti ma jkunux xierqa li saru minn membru ta' Korp dixxiplinat, li suppost għandu jkun ta' eżempju għall-ħaddieħor. Kummenti simili jew li ma jkollhomx x'jaqsmu mas-suġġett, qiegħdin jiġi mħassra.

mpa@onvol.net

II-fastidju

mis-Supretendent Dr Dominic Micallef LLD – Ufficċju Legali

Il-fastidju ddaħħal fil-liġi Maltija eżattament fil-Kodici Kriminali bħala reat kriminali permezz tal-Att XX tal-2005. Dan ir-reat kriminali issa ilu magħna għal dawn l-ahħar seba' snin. Il-liġi tagħna ma tagħtix definizzjoni ta' x'inhu fastidju imma jekk att jew atti jammontawx ghall-fastidju jew le, il-liġi tagħna żżomm mal-kejl tal-persuna raġonevoli. Filfatt, l-artikolu 251A(2) jipprovd li:

“Għall-fini ta’ dan l-artikolu, persuna li tkun qiegħda ggħiġi ruħha b’mod dubjuż imissha tkun taf li dik l-imgieba tammonta għal fastidju ta’ persuna oħra jekk fil-qies ta’ persuna raġonevoli jkollha l-istess informazzjoni din kienet kieku taħseb li dik l-imgieba kienet tammonta għal fastidju tal-persuna l-oħra.”

Mela għalkemm il-ligi tagħna ma tagħtix definizzjoni ta' x'inhu fastidju imma tqis, li dak l-att fejn persuna raġonevoli tħseb li jista' jkun ta' fastidju għal persuna oħra, dak l-att jitqies għal l-iskopijiet tal-ligi li jammonta għall-fastidju. Filfatt l-Onorevoli Ministru Dolores Cristina MP, il-Ministru li qiegħdet fil-Parlament dan l-Abboz tal-liġi, fid-dibattit u parlamentari tas-seduta numru 274 tal-31 ta' Mejju 2005, tenniet hekk:

«Issa huwa importanti li jkollna kejl, għaliex din tinkwetani. Aħna daħħalnieha, ibbażata fuq il-liġi Ingliza, dik li jgħidula «the test of the reasonable man», li vera jrid ikun hemm «harassment» u li veru jrid ikun hemm l-intenżjoni, u allura l-Qorti għandu jkollha xi kejl. Da hu kuncett li jidħol f'liġi jiet oħra. Aħna daħħalnieha hawnhekk għaliex deħrilna li iva, għandu jkun hemm kejl, u dan il-kejl għandu jissejja ġi «the test of the reasonable man», fejn jekk persuna tista' tagħti l-prova li dak li għamlet, m'għamlitux bl-intenżjoni li toħloq xi biza' jew li tagħmel fastidju, mela dik il-persuna ma teħiħlx. Allura l-Qorti trid tevalwa s-sitwazzjoni wkoll.»

Dan il-fastidju ma jieħux biss il-forma ta' dak li bl-Ingliż jissejjaħ *stalking* fejn għandek persuna li tqoqħod tqis il-passi ta' persuna u issegwi persuna oħra, imma forom oħra fejn persuna iddejjaq lil persuna oħra. Filfatt l-Onorevoli Dr Tonio Borg fid-dibattitu parlamentaristgħi stgarr li:

«Hawnhekk għandek konnotazzjoni aktar wiesgħa minn dik tal-istalking, u m'għandhiex definizzjoni ċara għal tal-apposta, ġalli nħallu f'idejn il-ġudikant sabiex janalizza jekk dan l-aġir huwiex ta' persuna raġjonevoli jew le.»

L-Onorevoli Carmelo Mifsud Bonnici fis-seduta numru 58 tal-Kumitat tal-Kamra datata 24 ta' Ottubru 2005, ikkumenta dan li ġej:

«Qabel draftjajna dan l-artiklu, dawn l-argumenti tal-istalking ikkonsidrajnijhom, pero' kkunsidrajna li mill-esperjenza għandek ukoll aġir ta' nies oħrajn li ma jikkostitwixx stalking imma li jdejjaq lil dak li jkun, u jdejjaq lil dak li jkun b'mod li jħallilu l-hajja tiegħi, jgħiebha b'mod li ma jistax jgħixha fil-paci. Allura ridna li ninżlu iktar 'l-isfel biex inkunu ġerti li naqdu lil kulħadd.»

Filfatt I-Artikolu 251C jipprovdli li, «fl-artikoli 251A u 251B riferenzi ghall-ghoti ta' fastidju lil persuni jinkludu meta wieħed jagħti qata' jew idejjaq lill-persuna.» Minn dan I-artikolu wieħed jista' jinnota li I-Kodici tagħna iħalli wiesgħa I-forom li jista' jieħu dan il-fastidju.

S'issa hawnekk rajna l-intenzjoni tal-leġislatur x'kienet dwar dan ir-reat tal-fastidju. Jaqbel ukoll li nagħtu titwila kif interpretaw dan ir-reat ta' fastidju l-qrati tagħna. Il-Qorti tal-Appell Kriminali (Inferjuri) fil-każ *Il-Pulizija vs Massimi Tivisini* deċiż fis-27 ta' Frar 2009 ikkumentat dan li ġej :

« ... it-terminu legali fastidju (bl-Ingliż, 'harassment') ġie definit mill-Black's Law Dictionary - (7th. edit.) bħala:- 'Words, conduct or action (usu. repeated or persistent) that being directed at a specific person, annoys, alarms or causes substantial emotional distress in that person and serves no legitimate purpose', dan l-element ta' repetizzjoni jew persistenza ma jridx jiġi konsidrat 'in isolation' b'referenza biss għall-każ mertu tal-kawża imma bil-fors li jrid jitqies fl-isfond tar-retroxena u tal-aġir preċedenti tal-ġudikabbli. Dan ġħaliex kif ġie ritenut minn din il-Qorti fl-Appell Kriminali: 'Il-Pulizija vs Alan Caruana Carabez' [21.6.07] :- '.... f'każijiet bħal dawn ir-retroxena għal kull incident hija importanti biex il-Qorti tkun tista' tispegola l-inċident iżolat u aċċidentalji minn aġir abitwali ta' fastidju fuq perjodu ta' żmien.'"

Żewġ elementi importanti għar-reat ta' fastidju huwa li l-atti jkunu mmirati lejn persuna speċifika kif ukoll ikun hemm persistenza jew repetizzjoni ta' dawn l-atti. Filfatt dwar il-course of conduct u sabiex jirriżulta l-fastidju hemm bżonn repetizzjoni ta' atti il-Qorti fis-

sentenza *Il-Pulizija vs James Demanuele* deċiża fis-26 ta' Novembru 2009:

"Illi għar-rigward tal-inċident tal-14 ta' Lulju, 2008, apparti l-ħabta ma jirriżulta xejn ħlief li immedjatamente wara kien hemm it-theddid u d-dagħha. Dan fil-fehma tal-Qorti jammonta għall-inċident wieħed u jrid jitqies "unico contextu". Għalhekk fir-rigward ta' din il-ħames imputazzjoni ma rrizultatx il-pluralita' ta' inċidenti implikati fil-frażi "course of conduct" (fit-test Ingliz) li skond ġurisprudenza reċenti ta' din il-Qorti trid tirriżulta biex jissussistu dawn ir-reati ta' fastidju w ikkaġunar ta' biza'. (ara f'dan is-sens l-Appell Kriminali: "Il-Pulizija vs. Raymond Parnis" per V De Gaetano C. J. [24 ta' April 2009]). »

Il-Liġi fil-każijiet tal-fastidju jsemmi ukoll xi eċċezzjonijiet fejn persuna tista' tiddefendi l-atti li hija tkun wettqet, fosthom l-artikolu 251A(3) li jiddisponi :

«Persuna akkużata b'reat taħt dan l-artikolu tista' ġġib prova li:

(a) *I-imġieba tagħha kienet dovuta bl-iskop li timpedixxi jew tikxef xi delitt»*

L-Onorevoli Dr Tonio Borg LLD MP fid-dibattitu parlamentari tenna li, "... tant ser jsir reat, li qed nagħmlu wkoll l-eċċezzjonijiet għaliex ukoll. Per eżempju, jekk ikkolok persuni fil-Korp tal-Pulizija jew f'xi korp ieħor tat-twettiq tal-liġi li jkunu qed jagħmlu dan l-aġir bħala parti minn xogħolhom, allura se jiġu eżentati mir-reat.»

Kif intqal aktar 'il fuq, l-atti sabiex wieħed iwettaq fastidju jistgħu jieħdu diversi forom, l-importanti hu li dak l-att iwassal sabiex jaġħi qatgħa jew idejjaq lil persuna. Filfatt kaž interessanti huwa dak li nqata' mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Inferjuri) fl-1 ta' Marzu 2012, *Il-Pulizija vs Julina Cesare*. Il-Pulizija akkużat lil Cesare li ta fastidju lil Joseph Darmanin b'daqq ta' mužika b'volum għoli.

Mill-ewwel Qorti, is-Sur Cesare instab ġati li ta fastidju lil Mr Demanuele permezz ta' daqq ta' mužika. Il-Qorti tal-Appell Kriminali ikkonfermat is-sentenza tal-ewwel Qorti fejn sabet lill-appellant ġati ta' fastidju permezz ta' mužika. Minn din is-sentenza wieħed jista' jinnota li l-att tal-fastidju jista' jinkwadra taħt diversi forom. Din is-sentenza twassal għall-fatt li jekk ikun hemm bar, jew disco li ripetutament jaġħi fastidju lin-nies bid-daqq ta' mužika, dan ukoll, jekk dejjem jiġi ippruvat, iwassal għar-reat ta' fastidju.

dominic.micallef@gov.mt

Advert

Cyber Crime: Computer Misuse

mill-Ispettur Timothy Zammit – Cyber Crime Unit
ritratti: Frank Zammit

L-užu tat-teknoloġija u l-internet żdied madwar id-dinja kollha .. u l-Maltin żgur li ma waqgħux lura f'dan l-aspett!! Huwa importanti hafna għalina lkoll, bħala membri tal-Korp tal-Pulizija, li nżommu ruħna aġġornati mal-awvanzi ta' mad-warna peress li dawn awtomatikament jkollhom effett għall-mod kif naħdmu.

Fuq l-internet nista` nagħmel u ngħid li rrid?

Fil-ġimġhat li ghaddew erġajna smajna diversi jgħidu li l-internet ma huwa ta' ħadd u allura ma għandu jkun hemm l-ebda forma ta' kontroll. Ikkoll ngħid li ma nistax naqbel ma' din l-istqarrija. Ghalkemm l-internet effettivament ma jappartjeni lil ħadd, ma rridux ninsew li l-internet ma hu xejn hliex biċċa għoddha. Din l-ghodda, li sservi bħala mezz ta' komunikazzjoni jew sors ta' informazzjoni, tista` tiġi użata kemm b'mod tajjeb u kemm b'mod ġażiñ.

Bħal kull ħażja oħra, l-užu ġażin tal-internet huwa xi ħażja li bħala Pulizija niltaqgħu magħha regolarmen fl-infurzart tal-liġijiet. Il-liġi li tirreloġa x'inhu permess fil-ħajja reali tapplika wkoll għall-mod kif inġiblu ruħna fuq l-internet. Fil-kaz ta' Malta, il-maġgoranza tar-reati kriminali nsibuhom elekanti fil-Kodici Kriminali.

X'inhu eżattament is-Cyber Crime?

Ma teżisti l-ebda definizzjoni universali għal dan it-termi. Iż-żda, nistgħu ngħidu li s-cyber crime jinkorpora fih reati kriminali li jsiru permezz tal-užu tat-teknoloġija. Tajjeb li niddistingwu bejn żewġ tipi differenti ta' reati li nistgħu niltaqgħu magħhom.

L-ewwelnett, hemm dawk ir-reati kriminali li kienu jeżistu fil-liġijiet tagħna qabel ma ġie ntroddot l-internet f'pajjiżna. Biex niftiehem ahjar ser nirreferi għalihom bħala "reati tradizzjonali". Eżempji ta' reati tradizzjonali huma l-frodi, pussess jew tixrid ta' materjal indiċenti ta' minuri, il-malafama u t-theddid. Permezz tal-užu tat-teknoloġija, dawn ir-reati hadu xejra oħra peress li l-internet iffaċċilita l-kummissjoni ta' dawn ir-reati kif ukoll il-mod ta' kif dawn jitwettqu. Tajjeb li ngħidu, li fil-kuntest lokali, l-istess artikli tal-liġijiet li jaapplikaw għal meta r-reati tradizzjonali jsiru fid-dinja reali jaapplikaw ukoll fid-dinja virtwali.

Imbagħad, hemm reati kriminali oħra li bilfors iridu jsiru permezz tal-užu tat-teknoloġija minħabba n-natura partikolari tagħhom. Wieħed minn dawn ir-reati huwa dak tal-computer misuse li nsibuh fil-Kodici Kriminali tal-liġijiet tagħna.

Kull reat li jsir fuq l-internet huwa computer misuse?

Le. Ghalkemm meta wieħed jgħid computer misuse awto-

matikament jiġi f'moħħu kwalunkwe užu ġażin ta' kompjuter, tajjeb ngħidu li mhux kull reat kriminali li jsir permezz ta' kompjuter jammonta għal computer misuse: jekk huwa reat "tradizzjonali" li qed isir permezz ta' kompjuter allura mhux computer misuse!

Ir-reat tal-computer misuse, li fil-liġi Maltija nsibuh elenkat fil-Kodici Kriminali (Kap 9) f'artiklu 337B et seq, huwa reat pjuttost spċifiku. Inħoss li għandi nidħol f'aktar dettal dwar l-elementi tar-reat tal-computer misuse peress li qiegħdin niltaqgħu ma' hafna rapporti mdaħħla fil-PIRS li qed ikunu kklassifikati bħala computer misuse meta dan mhux il-kaz.

Il-computer misuse, skond il-liġi Maltija, jirreferi għall-attività mhux awtorizzata li jsir fuq jew permezz tal-kompijuter. Mela allura l-ewwel element li dejjem irid ikun preżenti fir-reat tal-computer misuse huwa n-nuqqas ta' awtorizzazzjoni minn naħha tas-sid tal-kompijuter, kont jew informazzjoni.

L-attività mhux awtorizzata tista' tieħu waħda mill-forom li l-leġiżlatur elenka fil-Kodici Kriminali. Ser nispjega il-forom ta' computer misuse li niltaqgħu l-aktar magħhom skond ma'

huma kklassifikati fis-sistema tal-PIRS:

Computer misuse – Unauthorised Access

Din hija l-iktar forma komuni ta' *computer misuse* li niltaqgħu magħha. Ħafna huma dawk li jirreferu għal din il-forma ta' *computer misuse* bħala *hacking* għalkemm din il-kelma ma nsibuhu mkien fil-ligġijiet tagħna. L-access mhux awtorizzat ġo kompjuter, sistema, informazzjoni jew kont ta' xi hadd mingħajr il-permess tas-sid huwa illegali. L-aktar eżempju ċar ta' aċċess mhux awtorizzat hu meta xi hadd jidħol mingħajr permess fil-kont tal-email ta' xi haddieħor mingħajr il-permess tas-sid.

Madankollu, hemm forom oħra ta' aċċess mhux awtorizzat li m'humiex owji għal kulħadd. Dawn jinkludu, per eżempju, meta wieħed jaqbad mal-wireless router tal-ġar tiegħi mingħajr ma jitlob permess, anke jekk dan ma jkoll-lux password. Dan jitqies bħala aċċess mhux awtorizzat peress li meta wieħed ikun qed jaqbad mar-router, dan ikun qed jaċċessa in-network tal-kompjuter anke jekk l-is-kop kien sempliċiment li juža l-Internet. Il-fatt li persuna ma tkunx issetċat password sabiex dak li jkun jaqbad mar-router tagħha ma jagħix dritt awtomatiku lil-haddieħor biex jagħmel użu minn dak l-istess router. Bi-istess mod fid-din ja reali, jekk jiena ma nagħlaqx il-bieb ta' barra tad-dar tiegħi m'hiniex qed nagħti dritt lil-haddieħor biex jidħolli d-dar!!

Computer misuse – Unauthorised Copying of Data

Hadd ma jista' jieħu kopja ta' informazzjoni li qed tiġi miżmura fuq kompjuter mingħajr il-permess tas-sid tal-informazzjoni. Każijiet li ġieli Itqajna magħhom huma ta' impiegati li fl-aħħar ġurnata tax-xogħol tagħhom jieħdu kopja tal-informazzjoni tal-klijenti tal-kumpanija sabiex ikunu jistgħu jużaw dik l-istess informazzjoni fl-impjieg il-ġdid tagħhom. Tistgħu timmaġinaw il-gravita` ta' każijiet bħal dawn speċjalment meta wieħed iż-żomm f'mohħu z-żmien li jiġi nvestit sabiex kumpanija tattira klijenti ġoddha.

Wieħed irid joqghod attent, madankollu, li ma jpoġġix kull ikkupjar ta' informazzjoni f'keffa waħda. Nirċievu diversi telefonati min-nies li jħossuhom urtati għax persuni oħra jkun kkupjaw ritratti li huma stess ikunu ppublikaw fuq l-Internet f'siti bħal ma' huma *facebook*. Meta persuna tippubblika ritratti fuq dawn it-tip ta' siti għandha tagħraf li qed tkun hija stess li qed tagħżel li tixtieq ixixerred din l-informazzjoni u tagħmilha disponibbli għall-persuni oħra jkun li jaqgħmlu użu mill-istess sit. Allura jekk din l-istess informazzjoni tiġi kkupjata, dan ma jammontax għal *computer misuse*. F'każijiet fejn ritratti jew informazzjoni oħra tkun ikkupjata minn profil għal ieħor fuq *facebook* b'dan il-mod l-aħjar parir li wieħed jista' jaġħi huwa li dak li jkun jirrapporta direttament mal-amministraturi ta' *facebook* billi jaġħmel *report abuse*.

Simili ħafna għal dan li għadni kif spjegajt hemm dawk il-forom ta' *computer misuse* li huma magħrufin bħala *unauthorised deletion of data* u *unauthorised possession of data*.

Computer misuse – Use of other person's password

Il-password hija xi ħaġa personali u nistgħu nqabbluha ma' cavetta. Ghalkemm persuna jkun jaf il-password ta' haddieħor, dan m'għandux dritt awtomatiku li južaha meta jrid sakemm is-sid tal-password ma jkunx ta' l-kunsens tiegħi f'dan is-sens.

Tajjeb li nzommu f'mohħna wkoll, li l-password mhux neċesjament tkun tappartjeni għal min južaha. Eżempju ta' dan hija l-password tal-PIRS tiegħi li, filwaqt li tappartjeni lill-Korp tal-Pulizija, qed tiġi fdata lili għall-użu eskluziū tiegħi. Għaldaqstant, filwaqt li minn juža l-password tal-PIRS tiegħi jkun qed jikser il-ligi, jiena m'għandi l-ebda awtorita` li nghaddi l-password tal-PIRS tiegħi lili persuni li mhumiex awtorizzati jħaddmu s-sistema tal-PIRS.

F'sitwazzjonijiet simili, minn jgħaddi l-password tiegħu jew ta' haddieħor lil persuni mhux awtorizzati jkun qed jikser il-ligi b'forma oħra ta' *computer misuse* li hija magħrufa bħala *password disclosure*.

Computer misuse – Physical Damage to Computer Equipment

Kunċett interessanti li nsibu fil-ligi tal-computer misuse, u li fit-tnejha jafu dwar, huwa dak dwar il-ħsara fiżika fuq apparat tal-kompjuter. Filwaqt li huwa pjuttost ovju li ħsara fiżika fuq sistema tal-kompjuter tista` tiġi meqjusa bħala ħsara volontarja (reat tradizzjonal), din tista` tiġi meqjusa wkoll bħala *computer misuse* ġaladarrba dik il-ħsara qed timpeddixxi lill-kompjuter milli jaqdi l-funżjonijiet tiegħi.

X' nista` nagħmel jekk ikolli diffikulta dwar xi ħaġa li qed tiġi rrapprtata lili?

L-ġhan prinċipali tas-Cyber Crime Unit huwa li sservi ta' għajnejna teknika għall-investigaturi li l-Korp tal-Pulizija għandu fi ħdanu. Għaldaqstant, huwa importanti li meta persuna tiġi l-ghasssa biex tagħmel rapport ta' reat kriminali relatati mal-użu tat-teknoloġija jew l-Internet, isir kuntatt mas-Cyber Crime Unit. Dan huwa meħtieġ sabiex jiġi aċċertat li dak li qed jiġi rrapprtata jammonta għal reat kriminali, qed jiġi klassifikat tajjeb fil-PIRS kif ukoll qed jingħabru d-dettalji kollha meħtieġa għall-investigazzjoni mingħand il-persuna li qed tagħmel ir-rapport.

Darb oħra nidħlu fid-dettall dwar x-informazzjoni hija meħtieġa mingħand minn qed jaġħmel ir-rapport kif ukoll x-azzjoni tista` tieħed f'sitwazzjonijiet differenti. Sadakin-har, tislijet mill-qalb!

timothy.zammit@gov.mt

Ftuħ tal-wirja tal-mejda tal-appostli

minn WPC 176 Sloune Fabri - CMRU

F'dawn l-ahħar 21 sena, il-Ġimġha Mqaddsa fil-Kwartier Generali tal-Pulizija kienet ikkaratterizzata mill-wirja li tittella' kull sena. Din il-wirja, li saret tradizzjoni, kull ma jmur dejjem qed tikber u tkun ikkaraterizzata mill-kwadri tal-melħ. Il-ħidma kbira u d-dedikazzjoni ta' dawk kollha li ħadu sehem f'din il-wirja tiġi ppremjata bin-numru ta' dawk il-viżitaturi li jmorru jarawha u li ta' kull sena qiegħed dejjem jiżdied.

Il-wirja ta' din is-sena nfetħet ufficjalment nhar it-30 ta' Marzu 2012 mill-Kummissarju tal-Pulizija, is-Sur John Rizzo u I-Ministru tal-Intern u Affarijiet Parlamentari, Dr Carm Mifsud Bonnici. Waqt din iċ-ċeremonja, is-Sur Rizzo, f'isem il-Korp tal-Pulizija kollu irringazzja lil dawk il-persuni kollha li għamlu din il-wirja possibbli, b'mod specjali dawk li ħadmu fiha. Ir-ringazzja b'mod specjali wkoll lil dawk il-membri li ħadmu fuq din il-wirja għal dawn l-ahħar 21 sena. Il-wirja nfetħet bit-tberik u talba minn Fr Ray Bonnici, il-Kappillan tal-Korp.

Il-Ministru fil-kelmejn tiegħu tenna li din hija okkazzjoni tas-sew sabiħa. Dr Mifsud Bonnici ukoll irringazzja lill-membri li ħadu sehem f'din il-wirja li ta' kull sena jirnexxilhom jaффaxxinawa bit-talent tagħhom.

Huwa stqarr li jkun żball jekk xi ħadd ikollu jwaqqaf dan ix-xogħol u l-inizzjattiva ta' dawn il-membri, peress li

t-tradizzjonijiet ta' żmien il-Ġimġha I-Kbira huma parti mill-ġheruq Maltin, għalhekk il-bieb huwa miftuh għan-nies biex igawdu din il-wirja.

Preżenti għal din iċ-ċeremonja kien hemm ukoll is-Supretendent Mario Spiteri li ta spjega eċċellenti tal-Ikla tal-Ġhid bir-rit Lhudi kif ukoll tal-bosta oggetti u simboli li kienu fuq il-mejda tal-appostli.

L-espressjoni tal-kwadru li kien hemm lejn l-ahħar tal-wirja ġibdet l-attenzjoni tal-Kummissarju tal-Pulizija fejn huwa stqarr li d-dettal li fih jimmeraviljak.

Ix-xogħol tal-kwadri bl-uċuħ iffurmati bil-melħ jeħtieġ

teknika u paċenzja liema bħalha. Hemm żewġ tekniki kif jista' jsir dan ix-xogħol; billi jintuża għażiex irriq u bil-pinzetta jsir disinn u wara jitmela' billi jitraxxax il-kulur jew mingħajr l-użu tal-għażin, jinhadem 'freehand' billi jitraxxax il-kulur wieħed ma' l-ieħor u x-xogħol jinżamm wieħed. Sabiex tintuża din l-ahħar teknika, wieħed ikollu bżonn jipprepara aktar skaletta ta' kulur u dan biex id-dettal johroġ iktar.

Esebizzjoni ġidida f'din il-wirja, għal din is-sena kienet l-istatwa ta' Kristu Rxoxt.

Wieħed jista' jistaqsi x'għandha x'taqsam din il-wirja max-xogħol propju tal-Pulizija? Għalkemm huwa veru li l-Korp tal-Pulizija qiegħed hemm biex jagħti servizz lill-poplu huwa wkoll minnu li l-Korp għandu qalb li tkoss u tibki u fl-ahħar mill-ahħar huwa uman bħal kulħadd. Għalhekk, f'dan iż-żmien fejn il-knisja tkun qiegħda ticċelebra l-akbar festa tagħha, il-membri tal-Korp tal-Pulizija li jagħmlu parti mill-komunita' Maltija, iħossu li għandhom jaġħtu s-sehem tagħhom f'din il-festa hekk għażiżha mhux biss għall-Knisja iż-żda anki għall-komunita' Maltija.

Mis-sala Vilhena, iż-żjara kompliet fil-Mużew tal-Pulizija u

I-Mużew tal-Kriminalita' fejn wieħed ma setax ma jinnotax l-arrangamenti ġodda li saru ġewwa ż-żewġ mużewijiet sabiex dawn jidhru dejjem aktar interessanti u n-novatti.

Saret ħidma sfieqa mis-Surġent-Maġġur 1199 Joseph Borg u mis-Surġent 1299 Marlene Falzon sabiex jitlestew dawn iż-żewġ mużewijiet iż-żda għad baqa' aktar xi jsir.

Il-Mużew tal-Pulizija ġie mgħammar b'vettrini ġodda għall-aktar sigurta' u fihom tqiegħidu manekkini ġodda, lebsin l-uniformijiet tal-Korp tal-Pulizija kif kien fis-snin li għaddew u anki dawk kif inhuma fil-preż-żent.

Sabiex dawn iż-żewġ mużewijiet ikunu iktar aċċessibbi għan-nies, specjalment turisti li jżuruhom, is-Sur John Rizzo stqarr li iktar 'il-quddiem se jiġi introdott apparat ġdid bl-audio, li jkun b'lingwi differenti u b'iktar *sound effects*, sabiex anki min ikun qiegħed fil-mużew tal-kriminalita' jkun jista' jisma' l-istorja ta' kif ġara d-delitt u permezz tas-sound effects, jitqanqal iktar interess fl-istorja.

Xi haġa li toħloq element ta' kurżita' fil-mużew tal-Pulizija, hija l-kaxxa tal-metal li ġiet mogħtija lill-Korp tal-Pulizija din is-sena. Iż-żda din mhijiex kaxxa kwalinkwe, iż-żda hija l-kaxxa li kienet tintuża għall-korrispondenza sigrieta bejn il-Kwartieri Ġenerali tal-Pulizija u l-Ufficċju tal-Prim Ministru u li kienet tissakkar b'ċavetta li minnha kien ikollu waħda l-Kummissarju tal-Pulizija li dak iż-żmien kien is-Sur Vivienne De Gray, u c-ċavetta l-oħra kienet tkun għand il-Prim Ministru nnifsu.

Fost diversi mezzi ta' komunikazzjoni li kienu jintużaw fis-snin ta' qabel, fil-mużew hemm ukoll telefon antik iswed li kien fl-Officers Mess u li kien jintuża ħafna minn De Gray.

Fil-Mużew tal-Pulizija jispikkaw ukoll iż-żewġ trofje mogħtija lill-Korp waqt il-Malta People Awards 2010/11 kif ukoll ix-shield tar-Royal Life Saving Society.

Xi īha oħra li tolqot l-ghajn, din id-darba, fil-Mużew tal-Kriminalita` huwa l-mutur li nġieb minn Franz sabiex jingqat Fathi Shqaqi f'Ottubru tal-1995. Insibu ukoll ritratti antiki li kienu ġew meħuda fuq ix-xena tad-delitt.

Fost dawn l-affarijiet kollha ta' preġju li qeqħdin jissemmew f'dan l-artiklu, ma jistax ma jiġix apprezzat ix-xogħol ta' tisbiħ li sar fl-entratura tad-depot, fil-parti fejn hemm il-monument. Il-Ministru, Dr Carm Mifsud Bonnici ammira u faħħar ukoll dan

ix-xogħol li sar mill-istess membri tal-Korp tal-Pulizija.

Finalment, wieħed ma jistax ma japprezzax dan ix-xogħol kollu li propju jsir mill-kolleġi tagħna stess li jieħdu interess sabiex attivitajiet f'okkazzjonijiet bħal dawn jittellgħu bl-aktar serjeta', dedikazzjoni u paċċenzja.

sloune.fabri@gov.mt

Żjara mill-Onorevoli Prim Ministru

minn WPC 280 Louise Camilleri - CMRU

Il-wirja ġiet apprezzata ferm ukoll mill-Prim Ministru Dr Lawrence Gonzi, li flimkien mal-Kummissarju żar il-wirja, il-Mużew tal-Pulizija, ix-shelter kif ukoll il-Kappella. Waqt din iż-żjara, il-Prim Ministru Itaqqa` mal-persuni li hadmu u holqu din il-wirja. Huwa ma setax jemmen is-sbuħiża ta' dawn il-kwadri fejn stqarr li bejn il-pittura u l-kwadru ma hemm l-ebda differenza.

Huwa tenna kif f'wirja bħal din jispikka aktar l-lat uman fil-Pulizija. Waqt li Dr Lawrence Gonzi kien qiegħed qed izur il-wirja innota li kien hemm xi persuna li messet il-melħ u hawnhekk huwa ikkumenta li dan huwa l-isbah certifikat għax dan juri li l-persuna tant ma setax temmen l-sbuħiża u t-talent tant li kellha tmīss biex temmen.

louise.b.camilleri@gov.mt

Mixja mas-Sezzjoni tal-Klieb tal-Pulizija

minn PS 41 Matthew Attard- Sezzjoni tal-Klieb
ritratti PC 726 David Pizzuto

Ser nibda dan l-artiklu billi ngħid kelmtejn fuqi. Jien ili membru fil-Korp tal-Pulizija għal dawn l-ahħar kważi seba' snin. Bdejt il-karriera tiegħi fid-distrett tal-Mosta u l-Qawra u kif kienet dejjem ix-xewqa tiegħi, f'Novembru tal-2007 ġejt stazzjonat fis-Sezzjoni tal-Klieb tal-Pulizija. Fl-2011 ġejt promoss għar-rank ta' Surgent u kont stazzjonat fl-Għassa ta' San Giljan. F'Dicembru tal-2011 erġajt ġejt stazzjonat fis-Sezzjoni tal-Klieb u r-rawl tiegħi in-bidel bħala Surgent peress li ġejt responsabbi mis-Sezzjoni. Flimkien miegħi hawn stazzjonati għoxrin Kuntistabbli. Is-Sezzjoni tal-Klieb taqqa` taħt il-Protective Services, speċifikament taħt I-SAG.

Xi haġa li dejjem sewditli qalbi huwa l-fatt li l-istorja tas-Sezzjoni tal-Klieb fiti li xejn ġiet dokumentata. Wieħed ma jsib xejn fil-mużew tal-Pulizija li titratta din is-sezzjoni. B'hekk xtaqt li nagħmel xi haġa dwar l-istorja sabiha u l-passi kbar li għamlet din is-sezzjoni matul iż-żminijiet. Xtaqt li nibda billi nipprova nsib min kienu l-ewwel kuntistabbli li ġew stazzjonati f'din is-sezzjoni. Bi stħarriġ li għamilna jien u l-kolleġi tiegħi imħixielha naslu għall-ewwel kuntistabbli li kien stazzjonat fis-Sezzjoni tal-Klieb, flimkien ma' żewġ kuntistabbli oħra li kienu hemm minn tal-bidu.

Forsi ħafna ma jafux li s-Sezzjoni tal-Klieb ilha imwaqqfa mill-1959. Is-Sezzjoni dak iż-żmien kienet magħmulu minn żewġ Pulizija u żewġ iklieb biss li ikoll kienu stazzjonati fil-Kwartieri General tal-Pulizija. Dawn l-ewwel żewġ kuntistabbli kienu ex-Pc 861 Salvu Ferriggi u ex-Pc 326 Ġużeppi Azzopardi magħruf bħala l-“*Spring*”. Imnexxili niltaqa` ma' Salvu Ferriggi li dahal fil-Korp tal-Pulizija fl-1956 u kien l-ewwel kuntistabbli stazzjonat f'din is-sezzjoni fl-1959 wara l-*strike* tal-1958. Illum Salvu għandu 79 sena. Ferriggi jiispjega li dawn l-ewwel żewġ iklieb kienu jintużaw biss għall-protezzjoni u sigurta'. Intervista oħra saret ma' ex-Pc 1116 Alfred Azzopardi magħruf bħala l-“*Spring*” (laqam li wiret miż-żiġu tiegħu ex-Pc 326 imsemmi aktar il-fuq) u ma' ex-Pc 1360 Alfred Borg (Żebbuġi) li kienu wħud mill-ewwel kuntistabbli li ġew stazzjonati fis-Sezzjoni tal-Klieb. Alfred Azzopardi li illum għandu 72 sena, dahal fil-Korp tal-Pulizija f'Ottubru tal-1959 fejn ġie stazzjonat mill-ewwel ġurnata ma' din is-sezzjoni. Il-Kuntistabbli Alfred Borg kien għamel għaxar snin membru tal-Korp u milli jidher kien imidt idejh għal kollo għax għalkemm kien għamel żmien mas-Sezzjoni tal-Klieb kien jintuża ħafna għal xogħol tal-kostruzzjoni li sar fid-depot tal-Pulizija.

Is-Sezzjoni tal-Klieb ma kiniex dejjem il-Mosta fejn tinsab il-

Luke- 1970

lum, imma kif spjega tajjeb is-Sur Ferriggi, l-ewwel żewġ *kennels* kien fejn illum tinsab il-Vilhena Hall, fejn dak iż-żmien kienet tinsab ukoll is-CID. L-ex-kuntistabbli Borg beda jgħid li imbagħad kienu ġew trasferiti iktar ‘il-ġewwa fejn kien hemm xi *conference room* u flimkien ma’ sħabu kellhom jħottu l-bini tal-*kennels* tal-klieb u jerġgħu jibnuhom iktar ‘il-ġewwa. Milli jidher dan ma kienx l-ahħjar post għalihom għax l-inbieħ tal-klieb beda jdejjaq lill-membri l-oħra kif ukoll lill-għirien. Huma jirrakkontaw li min jaf kemm il-darba kien jiġi l-Ispettur u jgħid il-hadd għax kien xeba` jisma` l-menti. Filfatt ġew trasferiti għal darb-oħra f'xi garaxxijiet fis-CID Yard in-naħha ta' fejn illum insibu l-*lock-up*. Meta telqu l-Inglizi minn Malta huma jirrakkontaw kif il-Korp ha f'idejh fejn illum jinsab il-garaxx tal-Pulizija u s-Sezzjoni tal-Klieb kienet ġiet trasferita f'Sa Maison Ditch fejn damu hemm sa Frar tal-1995.

Lejn l-ahħar ta' s-snin tmenin, inħasset il-ħtieġa li f'Malta ukoll tiġi introdotta s-Sezzjoni tal-Klieb fi tħitxi ja għall-kontra s-sustanzi illegali ta' drogi. Dan peress li dan it-tip ta' reat beda jiżdied. Ftit snin wara ġew introdotti ukoll il-klieb fit-tiftxxa għal materjal splussiv u armi tan-nar. L-ammont ta' klieb u ta' Pulizija baqa` dejjem jikber. Peress li x-xogħol ta' din is-sezzjoni beda jiżdied u l-professionalita` f'dan il-qasam beda jiżdied fil-livell tiegħu, fit-12 ta' Frar tal-1995, is-Sezzjoni tal-Klieb ġiet trasferita ġewwa parti mill-fortizza tal-Mosta. Post mill-isbah fejn jixraq lill sezzjoni bħal din. Għaż-żamma u l-aċċess għat-taħbi tal-klieb, dan huwa post mill-aqwa, post li għadna ngawdu sal-lum.

Kien hemm żmien fejn din is-sezzjoni kienet bdiet tagħmel parti mid-Dipartiment tal-Investigazzjoni Kriminali. Din is-sezzjoni kienet taħt ir-responsabbilita` ta' diversi Spetturi fosthom I-Ispettur James Druly u I-Ispettur Saliba. Skond Ferriġgi, I-Ispettur Druly kien mar ha taħriġ fuq klieb tal-Pulizija ġewwa I-Ingilterra u wara I-Ispettur, mar ukoll I-ex Surgent 1091 Anthony Gatt li wara laħaq Surgent-Maġġur. Taħt dan is-Surgent Gatt, skond Azzopardi u Borg, is-sezzjoni bdiet tavanza aktar minhabba li kien ġab miegħu taħriġ ġdid. Beda jsir *tracking* bil-klieb għal nies mitlufa jew maħruba u għal xi affarijiet ohra bhal armi tan-nar. Tajjeb li niftakru li dak iż-żmien kien hawn ħafna inqas bini milli hawn illum u n-numru ta' vetturi kien verament baxx. Ikun interessanti li kieku jkollna l-opportunita` li nitkellmu aktar fid-dettal mal-ex-Surgent Maġġur Gatt. Is-Sur Ferriġgi – I-ewwel Kuntistabbli stazzjonat id-Dogs Section - stqarr li hu personali kien mar ha taħriġ mal-Ingliżi fuq *tracking* u ubbidjenza bil-kelb mar-Royal Army Veterinary Corps (RAVC) li kellhom il-klieb tagħihom. Ferriġgi jiispjega li mhux il-klieb kollha kien jirmexxielhom jagħmlu dan ix-xogħol għalhekk kienu jkunu ħafna selettivi biex jagħżlu l-ahjar klieb. Dan it-taħriġ għas-Sur Ferriġgi kien utli ħafna u kienet esperjenza unika u pozittiva għas-sezzjoni tal-klieb inġenerali.

Ex Pc 1360 Alfred Borg u Ex Pc 1116 Alfred Azzopardi

alment joqtlu u għalhekk fit kienu dawk li addattaw rwie-hom għax-xogħol tal-Pulizija.

Ix-xogħol tas-Sezzjoni tal-Klieb kien dak li jagħimlu ronda bil-klieb u kellhom ukoll numru ta' *fixed points* bħal ma semmewli mal-vilel ta' Ta' Xbiex , il-Yacht Marina f'Manoel Island, il-Habs li anke kienu bnew xi *kennels* fih stess kif ukoll mal-ajrūport ta' Malta l-antik. Ta' min isemmi li l-Pulizija kien jkunu litteralment fil-*grounds* fejn ikunu l-ajrūplani biex hadd ma jipprova jagħmel xi ħaġa peress li dak iż-żmien kien dīzabitat. Is-sezzjoni tal-Klieb mhux dejjem kellha l-vetturi tagħha. Kien hemm żmien li jew kienu joħorgu bil-mixi għax-xogħol jew inkella xufier mill-garaxx b'vettura tal-ġħamla *Land Rover* kien imur iwassalhom u jħallihom fuq il-post u jekk ma jinqala` xejn jerġgħu jmorru għalih. Is-Sur Azzopardi jispjega li dak iż-żmien, ma kienx hawn telefoni ja jew *mobiles* bħal lum u għalhekk hadd ma kien jgħidlik li mhux ġejjin għalik. Kemm il-darba damu jistennew jew saħansitra jispicċċaw imorru lura bil-pass anke mill-ajrūport. Minn wiċċhom stajt nara li ġerti ċirkostanzi ma kienux faċċi u kienu jagħimlu ħafna sagrifikkji. Is-Sur Ferriġġi qal ukoll li minn kellu vettura privata ġieli kien jgħabbi l-kelb fiha u jmur fuq il-post tal-ġħassa tiegħi. Huwa kompla jispjega kif

dak iż-żmien il-mezz ewlieni ta' komunikazzjoni kien ir-redifusion. Madwar Malta kien hawn diversi arbli li kienu jwasslu din is-sistema mal-irħula. Meta kienet inqalghat il-kwistjoni politika bejn xi partiti u l-Gvernatur Ingliz kien ikun hemm xniegħat li se jsiru xi ħsarat mal-arbli principali biex iwaqqfu dan il-mezz ta' komunikazzjoni lejn diversi bliet u rħula Maltin. Kien għalhekk li kienu jintbagħtu l-Pulizija bil-klieb biex jgħassu dawn l-arbli u xi apparat ieħor.

Meta staqsejt dwar xi sitwazzjoni bil-krieb li ma jinsew qatt, Azzopardi mill-ewwel ftakar f'waħda li għadha minnha hu stess. Kien eżattament lejliet il-Milied filgħaxija meta kulħadd qabel joħroġ fuq xogħlu fi żmien ta' festi kienu qed jieħdu xarba flimkien u

Ex Pc 861 Salvu Ferriġgi

dahlet informazzjoni li hemm bżonn l-assistenza tal-klieb tal-Pulizija. Azzopardi u oħrajin marru mill-ewwel fuq il-post fejn sabu aggressur b'żewġt iskieken kbar waħda f'kull id jiaprova jidħol f'dar Ministru ta' dak iż-żmien. It-tensiġġi kienet kbira u Azzopardi beda jersaq lejh bil-kelb. Wara li tah it-twissijiet tas-soltu, l-aggressur ma ikkoperax mal-Pulizija. Il-kelb għamel l-intervent tiegħu fejn wara li qabad ma idejn l-aggressur dan kien pront laqat il-kelb b'sikkina li kellu f'idēj h-oħra, il-kelb kellu jmur jingħata l-kura fejn saħansitra sarulu xi punti. Meta wasal fuq il-post is-Surġent Gatt, l-ghajja kienet diġa` ħarġet li l-kelb kien miet, iżda s-Surġent irnexxielu jipperswadi lil aggressur biex ma jkompliex jiggrava s-sitwazzjoni u filfatt, wara ftit čeda. Il-kelb ma kienx miet imma kellu jingħata kura minn wieħed mill-ftit veterinarji li kien hawn dak iż-żmien.

Sitwazzjonijiet u esperjenzi jkunu ħafna iż-żda kif qalu huma stess, maž-żmien dawn jintnesew.

Bi tbi issima lejn xulxin stajt nifhem li kien ġej xi rakkont umoristiku meta semmew il-kelb bl-isem ta' Dingu. Dan il-kelb kien jiekol u jibla s-soldi. Meta kien ikun f'xi attivita` tal-massa u nies jitfghu s-soldi, dan kien jiblagħhom. Anke meta kien ikun ghassha l-ajruport erħilhom xi uffiċċjali oħra jitfghu s-soldi 'l bogħod u dan il-kelb kien imur jiġi u jiblagħhom. Iż-żda wara pawza stqarrew li dawn is-soldi kien jgħaddu mis-sistema diġestiva tal-kelb sħaħ, u minn jaġi kemm ħalsu te jew kafe bihom!! Issem dan il-kelb kien jibda bl-ittra D mhux b'kumbinazzjoni, għax bħal l-ewwel żewġt iklieb Duke u Drake, it-tradizzjoni kienet li isem il-kelb ikun jibda bl-ittra ta' kunjom il-Kummissarju prezenti li dak iż-żmien kien is-Sur De Gray. Maž-żmien din it-tradizzjoni spicċat għalkemm mill-ftit li naf jien, il-Kavallerija għadha żżomm din it-tradizzjoni sal-ġurnata tal-lum.

Ma stajtx ma nsaqsix jekk il-klieb kienux jieku soldi biss biex nkompli c-ċajta magħħom. Is-Sur Ferriġġi jispjega li fil-bidu kieno jitmigħu lill-klieb billi jixtru xi partijiet tal-animali minn għand hanut tal-laħam - iktar għad-dam milli laħam. Azzopardi spjega kif maž-żmien imbagħad bdew jmorru jixtru laħam taż-żiemel u fdalijiet ta' annimali oħra mis-suq tal-Belt. Ma' dan kieno jħalltu ukoll ħaxix mixtri mill-pitkalja u tipi ta' għażiex. Minn iħallat l-iż-żejjed milli jidher għax gieli anke xi riċetta bil-ħut kellhom.

Is-sehem tal-Klieb tal-Pulizija f'attivitajiet li kien jorganizza l-Korp imur lura żmien twil. Azzopardi u Borg spjegaw kif kieno jagħmlu wirjiet bil-klieb ix-Chalet tas-Sliema u x-Xagħra tal-Floriana fejn kieno jiġbru t-tfal tal-iskejjel. Il-kieb kieno jgħaddu minn crieiki tan-nar, minn taħbi xi minn u jispiċċaw b'xi dimostrazzjoni ta' arrest bl-ġħajnejna tal-

Dog Section Quarters illum fil-Mosta

kelb. Dawn il-wirjiet minn dejjem kieno jkunu mistennija mill-pubbliku u dan ġħadu sal-ġurnata tal-llum. Is-sehem tal-klieb kien ikun ukoll meta kien jiġi xi membri ta' importanza bħal xi mexxej jew ambaxxatur ta' xi pajjiż barrani. Kemm il-livell kif ukoll l-preżenza tal-klieb kienet tjiebet. Kelb partikolari jismu Luke kellu statura u wiċċi mill-isbaħ. Dan Luke kien jidħol f'kompetizzjoni privati għas-sbuhija (bil-permess tal-Korp), u dejjem kien jirba l-unuri kollha. Il-pajżana li kieno jieħdu sehem ma kienux jieħdu gost għalhekk maž-żmien il-kieb tal-Pulizija ma baqgħuk jieħdu aktar sehem. Dak iż-żmien is-Sezzjoni tal-Klieb kellhom l-istess uniformi bħal kull membru ieħor, pero l-handlers tal-kieb kieno jmorru jixtru ġakketa u qalziet tal-jeans u kien ikollhom qmis tal-Pulizija minn taħbi u kieno joħorġu għax-xogħol bihom. Tinstema` stramba iż-żda kien hemm iż-żmien li l-uniformi kienet ċara wisq biex taħdem bil-kelb għalhekk kieno ħolqu din l-uniformi li kienet tiflaħ għax-xogħol u biha jidħru aktar nodfa.

Kif forsi indunajtu milli qraju s'issa, tistgħu tapprezzaw kemm hija sabiha l-istorja ta' kull sezzjoni u mhux inqas dik tas-Sezzjoni tal-Klieb tal-Pulizija. Dan l-artiklu huwa biss fiti mill-ħafna. Ninsab cert li għad baqqa` ħafna xi nsiru nafu. Nixtieq li nirringazzja minn qalbi lil dawn it-tlett ex-kunċiċċi li qasmu dan it-tagħrif miegħi biex nkun nista` nħaddi l-likom, kif ukoll lill-Editur tal-magazzin tal-opportunity li tani. F'hargiet oħra ser nesploraw fit fil-fond id-diversi taqsimiet li għandna fid-Dogs Section.

Nixtieq nieħu l-opportunita` li jekk hemm xi ex membri mill-Korp li kieno jagħmlu parti mis-Sezzjoni tal-Klieb fil-passat u lesti jaqsmu xi tagħrif jew xi ritratti antiki, dan ikun apprezzat ħafna.

Grazzi u tislījiet.

magazine.police@gov.mt

ATTIVITAJIET B'RABTA MA' JUM IL-PULIZIJA – 2012

Il-Korp tal-Pulizija bħal kull sena ser jorganizza attivitajiet li ser jimminkaw il-198 anniversarju mill-fondazzjoni tal-Korp
1814 – 2012

4 ta' Lulju 2012

1930hrs – 2130hrs

Akkademja tal-Pulizija Sant' Iermu

Riceviment ghall-membri tal-Korp tal-Pulizija u Pulizija pensjonanti

6 ta' Lulju 2012

1030hrs

Belt Valletta

Marċ tul Triq ir-Repubblika u kuncert mužikali fi Pjazza San ġorġ
mill-Banda tal-Korp tal-Pulizija

Wirja mill-*Precision Drill Team* u mis-Sezzjoni tal-Klieb

Preżenti ukoll żwiemel tal-Kavallerija u mutur tat-Traffiku

Kwartieri Ġeneralis tal-Pulizija

6 ta' Lulju 2012

1900hrs – 2300hrs

u

7 ta' Lulju 2012

0900hrs – 1300hrs

Open Day

Wirja ta' vetturi antiki u moderni użati mill-Pulizija

Wirja permanenti ta' ritratti dwar il-hidma tal-Pulizija

Information desk

Mużew tal-Pulizija u tal-Kriminalita'

Shelter Museum

Pet show

Banda tal-Korp tal-Pulizija

Precision Drill Team

Preżenti ukoll żwiemel tal-Kavallerija u mutur tat-Traffiku

7 ta' Lulju 2012

2030hrs

Buġibba

Marċ tul *Islet Promenade* u kuncert mužikali f'Misraħ il-Bajja

mill-Banda tal-Korp tal-Pulizija

Wirja mill-*Precision Drill Team* u mis-Sezzjoni tal-Klieb

Preženti ukoll żwiemel tal-Kavallerija u mutur tat-Traffiku
8 ta' Lulju 2012
0900hrs

Quddiesa fil-Kappella taċ-Ċimiterju ta' Santa Marija Addolorata
 Servizz fuq I-Oqbra tal-Pulizija u tqeqħid ta' kuruni

2030hrs
Marsaskala

Marċ tul Triq ix-Xatt u kuncert mużikali fi Pjazza Mifsud Bonnici
 mill-Banda tal-Korp tal-Pulizija
 Wirja mill-*Precision Drill Team* u mis-Sezzjoni tal-Klieb
 Preženti ukoll żwiemel tal-Kavallerija u mutur tat-Traffiku

10 ta' Lulju 2012
1930hrs – 2130hrs

Akkademja tal-Pulizija Sant' Iermu
 Riċeviment għall-membri tal-Korp tal-Pulizija u Pulizija pensjonanti

12 ta' Lulju 2012
0900hrs
 Gwardja tal-Unur
 Quddiesa Solenni ġewwa l-Kon-Katidral ta' San Ģwann, Belt Valletta

1130hrs

Għoti ta' medalji u certifikati għal servizz twil u effiċċenti, ta' mertu, f'għeluq il-25 sena servizz jew aktar

2000hrs
Akkademja tal-Pulizija Sant' Iermu
 Riċeviment għall-fizzjali tal-Korp tal-Pulizija

17 ta' Lulju 2012
0900hrs – 1700hrs
Għassha tal-Pulizija, Rabat (Għawdex)
Open Day

1800hrs

Quddiesa għall-Pulizija Ĝħawdxin/Pensjonanti fil-Kappella taċ-Ċimiterju
 ta' Santa Marija, ix-Xewkija, Ĝħawdex
 Servizz fuq I-Oqbra tal-Pulizija u tqeqħid ta' kuruni

2000hrs
Marsalforn

Marċ tul Triq Mikelang Refalo u kuncert mużikali fil-Menqa mill-Banda tal-Korp tal-Pulizija

Wirja mill-*Precision Drill Team* u mis-Sezzjoni tal-Klieb

Preženti ukoll żwiemel tal-Kavallerija u mutur tat-Traffiku

Riċeviment għall-Pulizija u Pulizija pensjonanti Ĝħawdxin

Is-Segway Patrollers

kitba u ritratti ta' PC 256 Kurt Bugeja Coster – Ufficċju tal-Għassa I-Belt

Kienu bosta dawk li kienu xettici dwar il-prattiċita` tagħhom, iżda llum, hekk kif joqorbu l-ewwel sena ta' servizz fil-Korp, is-Segway Patrollers saru storja ta' succcess hekk kif issuperaw kull aspettativa.

Ironikament, l-introduzzjoni tagħhom fil-Korp kienet waħda turbolenti minħabba nċertezza dwar teknoloġija li dak iż-żmien kienet innovattiva. Barra minn hekk, l-ewwel darba li ġew issuġeriti dawn il-vetturi, dak iż-żmien bil-ġhan li jintużaw frondi mal-bajjet, l-ideja tpoġġiet fuq l-ixkaffa peress li kien għadhom kif ġew introdotti r-roti.

Kellhom jgħaddu s-snini biex reġgħet tqajjmet l-ideja li jiġu ntrodotti dawn il-vetturi. Gie deċiż li tiġi esplorata l-possibilita` li jinxxtara dan l-apparat wara suġġerimenti minn individwi kemm fil-Korp kif ukoll pajzana, kif ukoll ir-rejalizzazzjoni li dan l-apparat kien qed jintuża minn forzi tal-ordni barra minn pajjiżna.

Kien għalhekk li wara korrispondenza bejn il-Korp u ddipartimenti tal-Gvern konċernati, kif ukoll l-investiment ta' eluf ta' ewro, li f'nofs s-sena l-oħra ġew allokat iż-żejjew Segway Patrollers lid-distrett numru wieħed, dak li jkɔpri il-Belt Valletta, kif ukoll il-Furjana u parti mill-Marsa.

Minkejja li l-introduzzjoni ta' dawn il-vetturi, dak iż-żmien bi prova, kienet qanqlet il-kurżita` tal-membri tal-Korp, il-pubbliku ġares lejhom kemmxejn bl-ikraħ.

Il-maġġoranza ta' kummenti fuq sit ta' gazzetta prominent kienu kkritikaw is-Segway Patrollers, kultant anke bi ħuxxija, minħabba, fost affarrijiet oħra, l-prattiċita` tagħhom fil-qadi ta' dmirijietna.

Madankollu, dan ma waqqafx lil-żewġ kuntistabbli magħżula bħala rikkieba ta' dawn il-vetturi. PC 780 lan Camilleri u PC 614 Stielike Pullicino, li dak iż-żmien kien għad kellhom biss madwar sena servizz, milli jagħmlu r-rondi b'unur kbir wara kors ta' taħriġ.

“Mal-ewwel ġurnata li ħriġna nibtet ċertu kurżita` fin-nies

u minkejja l-kritika li deheret fil-midja kienu ħafna dawk li waqfuna u ghadhom iwaqfuna biex isaqsu fuq il-vetturi, kif jaħdmu u kif jintużaw f'xogħolna,” jgħid il-Kuntistabbli Camilleri.

“Iżda l-aktar li jaffaxinaw ruħhom huma t-tfal, haġa li qed nippoffittaw minnha billi qed niġu ddettaljati wkoll ma' skejjel biex nibbenifikaw mill-kurżita` tagħhom u, għalhekk, ninstigaw rispett lejn il-Pulizija tal-komunita` li naqdu.”

Huwa nterressanti wkoll li anke turisti jiskantaw bil-vetturi u jkellmu r-rikkieba, li issa min jaf kemm il-darba ttieħed ritratt tagħhom.

"Hawnhekk naraw li huwa minnu dak li tgħid il-kumpanija li timmanifaturhom, *Segway Incorporate*, čioe li l-vetturi saru l-aqwa għodda għall-ħarsien tal-komunita` minħabba l-kapaċita` tagħihom għal aktar interazzjoni mal-pubbliku u, saħansitra, aktar ġbir ta' informazzjoni," tgħid is-Supintendent Alexandra Mamo, inkarigata mid-distrett numru wieħed.

Filfatt, ir-reklamar ta' din l-istess kumpanija hija iffokata fuq dan il-kuncett ibbażat fuq ideoloġija li nibtet ftit inqas minn mitejn sena ilu mal-introduzzjoni tal-*Metropolitan Police mill-Home Secretary Robert Peel*. Dan il-politiku, li sussegwentament infatar Prim Ministru tar-Renju Unit, kien hareġ bit-teorija famuża li "il-Pulizija huma pubbliku u l-pubbliku huwa l-Pulizija".

Fuq nota ambjentali, il-vetturi huma cċertifikati sikuri għall-ambjent minħabba li jaħdmu fuq batterija li sservi madwar tmien sīghat qabel ma trid tiġi cċārgjata mad-dawl. Kawża ta' hekk, ma jarmu l-ebda emissionijiet, filwaqt li l-hoss tagħihom huwa minimu, jekk mhux pjaċevoli.

Pero` barra minn hekk, hemm ukoll vantaġġi marbutin ukoll mad-distrett konċernat.

"Minkejja li l-Belt Valletta hija iżgħar minn mil kwadru, konna qed insibu diffikulta` naslu f'post malajr bil-karozzi minħabba li l-qalba tal-lokal issa hija żona pedonali. Is-soluzzjoni šjet mal-introduzzjoni ta' dawn il-vetturi li jistgħu

jgħaddu minn din iż-żona mingħajr xkiel u jkunu tal-ewwel fuq il-post", tispjega s-Supintendent Mamo.

Filfatt huwa pprovat li dawn il-vetturi jaslu f'post f'inqas ħin minn dawk sejrin bil-mixi u b'aktar vižibilita` peress li huma versatili u manuvrabbi filwaqt li jistgħu jinstaq fuq uċu varji, kemm barra kif ukoll ġewwa.

Dan minħabba li dan l-apparat jirrispondi nstantajament għall-movimenti tal-ġisem. Infatti, biex wieħed jimxi kemm 'il quddiem, lura, kif ukoll idur, kull ma jrid jagħmel huwa li jitfa` l-piż tiegħu lejn dik id-direzzjoni li jixtieq imur. Iktar ma tintefha lejn naħa, iktar iż-żid il-velocità`.

U hekk kif qed insemmu l-velocità`, ta' min wieħed iż-żid li l-massimu li jistgħu jilhqqu dawn il-vetturi huwa għoxrin kilometru fis-sieħha, bejn wieħed u ieħor daqs ġirja ta' mil-fħames minut.

Barra minn hekk, instab ukoll li huma kapaċi wkoll jikkontrollaw follo wara li studji xjentifici skoprew li persuna riekba fuq wieħed minn dawn il-vetturi tikkontrolla disħha darbiet il-medja ta' art ikkontrollata minn xi ħadd għaddej bil-pass. Barra minn hekk, ir-rekkieba jibbenifikaw minn vižibilita ferm akbar minħabba li huma maqtuġħin mill-art.

"Hemm ukoll l-involviment tagħihom f'avvenimenti nazzjonali u huwa issa li għaddejna mill-akbar attivitajiet tas-sena li rajna l-potenzjal ta' dawn il-vetturi."

Filfatt, kienu dawn l-istess vetturi li skortaw il-President ta' Malta Dr George Abela sa' Pjazza San Ġorġ fi tmiem il-maratona organizzata b'risq il-Community Chest Fund is-sena l-oħra, fost l-għexieren ta' attivitajiet li seħħew fil-belt kapitali ta' pajiżza.

Għalhekk, is-Supintendent Mamo għandha biss kliem ta'

tifhir għall-dawn l-vetturi u thossa onorata li l-ewwel tnejn li ġew introdotti fil-Korp kienu fdati f'idejha. Thossa ukoll kemmxejn ixxurtjata li dan l-apparat inxtara għad-dispozizzjoni tad-distrett li hija responsabbli minnu.

“Tant saru kruċjali għad-distrett li hemm il-ħsieb li jiġu ap-puntati wkoll żewġ *relievers* biex jissostitwixxu r-rikkieba propja meta dawn ma jkunux xogħol.”

Sodisfatt ukoll minn dawn il-vetturi huwa l-Ministru għall-Intern u Affarijiet Parlamentari Dr Carm Mifsud Bonnici LLD. Waqt id-diskors tiegħi fuq il-*budget*, kien saħansitra ħabar li l-Gvern kien qiegħed jikkunsidra x-xiri ta’ aktar vetturi għall-Korp, filwaqt li esprima s-sodisfazzjon tiegħi fuq il-ħall-mod kif kien qed jintużaw fil-Belt Valletta.

Għal min jaħseb li r-rikkieba ma jistgħux jinżlu minn fuq il-vetturi u jħalluhom warajhom biex jieħdu l-azzjoni meħtieġa miċ-ċirkostanzi ta’ dak il-ħin huma żabaljati għal kollo. Arloġġ fuq idejhom jippermettihom isakkru l-mutur tal-vetturi filwaqt li jinx tel *alarm* kontra kull attentat ta’ serq.

Il-vetturi huma wkoll armati b’*beacon lights* īhom u blu u facċċata riflessiva. Ir-rekkieba jibbenifikaw ukoll minn basket man-naħa ta’ ġewwa biex iğorr l-apparat tagħihom u strutturi tal-ħadid mal-ġnub biex jipproteġuhom.

Xi ftit kontroversja pero` qamet fuq l-uniformi ta’ dawn il-Pulizija, li hija l-istess bħal ta’ ħaddieħor fid-distrett għajnej *helmet abjad* bl-arma tal-korp fuq quddiem u kaxxi blu mal-ġnub. Forsi ta’ aktar kumdita` għal dawn l-istess Pulizija kienu jkunu l-*combat boots* u *trousers* u *polo shirt* fis-sajf.

Sadattant, jekk kellu jiżdied in-numru ta’ dawn il-vetturi fejn jistgħu jintużaw? Huma bla dubju addattati f’sezzjoni tal-Korp li jagħmlu rondi bil-pass, speċjalment fuq distanzi twal, sezzjonijiet li fis-snin li ġejjin jafu jingħaqdu ma’ din ir-revoluzzjoni fil-Korpi dixxiplinati li minn barra minn xtutna issa waslet f’pajjiżna wkoll.

kurt.bugeja-coster@gov.mt

Advert

Is-Surġent Maġġur

1219 Carmel Zammit – 43 sena servizz fil-Korp tal-Pulizija

Surġent Maggur 1133 Joseph Borg - Kwartieri Generali
WPC 280 Louise Camilleri -CMRU

L-intervista, li kultant minn żmien għal ieħor insiru nafu aktar mill-viċin xi membru ieħor tal-korp; din id-darba ser nagħmluha lis-Surġent Maġġur 1219 Carmel Zammit li kien daħal fil-Korp tal-Pulizija kważi 43 sena ilu, propju fit-22 ta' Settembru, 1969 meta kien għad għandu 18-il sena.

Is-Sur Zammit qalilna li huwa minn dejjem kien xtaq li jidħol fil-Korp tal-Pulizija bl-ewwel għan sabiex jagħti servizz lill-pajjiż, u għaliex kienet toġġibbu wkoll dik is-sistema ta' dixxiplina li permezz tagħha l-Korp jiffunzjona b'mod differenti minn oqsma oħra jnli li qiegħdin hemm sabiex jagħtu servizz. Meta daħal kien ġie stazzjonat ġewwa l-Għassa ta' Bormla, fejn hemmhekk għamel madwar sena u nofs. Wara kien ġie trasferit għad-Distrett tal-Belt fejn hemmhekk għamel xi żmien mal-'Water Police'. Is-Surġent Maġġur qalilna li l-aktar post li fih kien dam stazzjonat kien fid-distrett ta' Hal

Qormi, raħal twelidu. Hemm kien qatta' madwar 28 sena. L-ewwel sitt snin huwa kien serva f'dan id-Distrett bħala Kuntistab-bli iż-żda min-nhar it-2 ta' Lulju, 1988 huwa kompla jaqdi d-doveri tiegħi bħala Surġent għal madwar 22 sena.

F'Novembru tal-2008, kien ġie promoss għal kariga ta' Surġent Maġġur u hawnhekk ġie trasferit fis-Sezzjoni tal-mekkanika ġewwa l-garage tal-Pulizija, fejn minn hawn huwa temm il-kariga hekk twila u sabiħa fi ħdan il-Korp.

Mistoqsi dwar xi esperjenza partikulari li jibqä' jiftakar minħabba l-partikularita' tagħha f'dan iż-żmien li serva fil-Korp, hu qalilna li jekk taqbad issemmi, mhux waħda jew tnejn hemm mill affarijiet millijif-takar, iż-żda ħafna u ħafna stejjer u esperjenzi oħra li fil-maġġoranza tagħhom huma ta' niket u qsim il-qalb. Tnejn minn dawk traġiċi u partikulari minn oħra, li jiġu mill-ewwel quddiem għajnejh huwa meta fis-sena 1979 kien waqa' l-ajruplan tat-tip Vulcan tar-Royal Air Force, Haż-Żabbar u kien prezenti ukoll meta kien waqa' s-saqaf tas-Supermarket 'Save on' ġewwa Raħal Ġdid. Ma' dawn u mhux b'inqas, id-diversi okkazzjonijiet li kellu meta kienet ittir xi karma tan-nar u hu kien ikollu jkun prezenti fuq il-post tad-disgrazzja. Dan minħabba li d-distrett ta' Hal Qormi kien u għadu jkopri l-aktar numru ta' kmamar tan-nar fil-konfini tiegħi.

Biex fl-ahħar tal-ġurnata tiegħi fis-servizz jagħlaq dan il-kapitlu b'akkoljenza; bi ftehim mal-membri tal-familja għamel quddiesa ta' radd il-ħajr ġewwa l-Knisja tas-Sagħħar li tinsab fil-limiti tan-Naxxar. Il-Quddiesa kienet icċelebrata minn Fr. Dott. Raymond Zammit li jiġi t-tifel tal-Maġġur Zammit li kkonċelebra miegħu il-Kappillan tal-Korp Patri Raymond Bonnici OFM Cap. L-organista li animat din iċ-ċelebrazzjoni ta' radd il-ħajr kienet ukoll l-istess bint il-Maġġur. Preżenti għal

Minn żmien għall-ieħor kull darba ngħaddu minn dik l-lesperjenza li bħal maž-żmien jiġi u jgħaddi fuq kollo u għal kulħadd, hekk ukoll jgħaddi biex itemm perjodu twil mhux ħażin ta' snin li wieħed ikun ta bħala servizz lejn pajjiżu. Nhar it-22 ta' Diċembru 2011, kienet l-akħħar ġumata li PC 237 Ġanni Camilleri deher liebes l-uniformi ta' Pulizija li kien ilu jilbes għal dawn l-akħħar kwazi 40 sena. Mhux qed nikteb dan l-artiklu minħabba li xi ħadd beda u temm servizz hekk twil fil-Pulizija; għax dawn kienu ħafna! Iżda għal mod ta' kif ġiet l-idea li propju fl-akħħar ġumata tiegħu, temm din il-ħidma b'quddiesa privata ta' radd il-ħajr, għand is-Sorijiet Agostinjani, li jinsabu biswift l-Għassa ta' Hal Qormi – il-post fejn il-Kuntistabbli Camilleri serva matul dawn is-snin kollha, għajnej għal xi perjodu ċkejken.

Il-Quddiesa kienet iċċelebrata mill-Kappillan tal-Korp, Patri Raymond Bonnici OFM Cap., fejn fl-omelja għall-okkazzjoni fisser b'mod verament sabiħ kif Alla dejjem hemm preżenti magħħna u jgħinna fid-diffikultajiet li jinqalghu minn mument għall-ieħor, ilkoll ħafna drabi b'kaġun tal-istess natura tax-xogħol.

Temm din ir-riflessjoni lil dawk preżenti, kollegi, ħbieb u sorijiet mill-istess komunita` fejn saret il-quddiesa b'tennija

li għandna nqisu dan il-mument bħala mument speċjali, ta' grazzja mogħtija lilu għall-fatt li għalaq dan il-kapitlu fil-milja tiegħu, b'sodisfazzjon.

Nawguraw lil dan il-kollega tagħna, kif ukoll lil dawk kollha li kellhom ix-xorti jservu u jagħtu servizz hekk twil u sabiħ lil pajjiżna. Qabel xejn ngħid prosit ukoll lis-Surġent Jean Pierre Mifsud għall-idea u l-inizzjattiva li ġa għal din l-okkażżjoni.

joseph.q.borg@gov.mt

Advert

Evalwazzjoni ta' Schengen tal-fruntieri tal-ajru - Malta, Frar 2012

mill-Assistent Kummissarju Andrew Seychell – Special Branch

Forsi ftit hawn min hu konxju, wara x-xogħol kbir li kien sar biex Malta saret parti miż-Żona Schengen, mill-21 ta' Dicembru 2007, specjalment fejn jikkonċerna x-xogħol tal-Pulizija. Dan ma kienx ifisser it-tmien ta' kontrolli u evalwazzjonijiet fuq diversi suġġetti li jolqtuna direttament. Din il-ghaliex aħna kontinwament irridu nassiguraw illi il-provvedimenti ta' dak li nsejhulu ix-Schengen Acquis, ikunu qed jiġu nterpretati u proċessati kif suppost.

Fil-fatt din is-sena nistgħu ngħidu li beda t-tieni perjodu ta' evalwazzjoni li jrid ikopri l-fruntieri tal-ajru, il-fruntieri tal-baħar, il-ko-operazzjoni tal-Pulizija u s-SIS/Sirene. Jinkludi ukoll evalwazzjoni ta' materja fuq viži li jieħu ħsiebu l-Ministeru tal-Affarijiet Barranin u l-Protezzjoni ta' Data li għalkemm aħna nvoluti jkun il-Kummissarju tal-Protezzjoni ta' Data li jrid ikun responsabbi.

Fil-11 ta' Frar ta' din is-sena, tħażżeġ fl-uffiċċjal minn diversi stati membri, mis-Segretarjat Generali u mill-Kummissjoni Ewropeja, ġew Malta biex jevalwaw il-proċessi kollha li għandhom x'jaqsmu mal-Ajruport Internazzjonali ta' Malta, it-thaddim tal-infrastruttura li hija meħtiega skond regoli tal-UE, kif ukoll biex jeżaminaw kull proċess li jsir fl-ajruport, kemm mill-Pulizija tal-Immigrazzjoni kif ukoll minn awtoritajiet oħra fl-ajruport.

Nista` minn quddiem nikkonferma, illi evalwazzjoni bħal din m'hix xi haġa faċli u bizzżejjed ngħidilkom illi biex

inkunu ċerti minn dak kollu li riedna niċċekkjaw, lestejt check list ta' mhux anqas min għoxrin facċċata, li fiha kien inkluż dak li kellu jsir mhux biss mill-Pulizija, iżda anke mill-Armata li hi responsabbi mis-sigurta` fuq in-naħha tar-runways fl-ajruport, id-Dwana li hija responsabbi mill-moviment ta' oġġetti, l-Ufficċju tal-Manager tas-Sigurta` tal-Ajruport, l-operaturi tal-Ajruport, diversi sezzjonijiet tal-Pulizija li jagħmlu xogħol fl-ajruport u entitajiet oħra. Id-dokumentazzjoni preparata kienet ta' ammont konsiderevoli u barra minn hekk, ix-xogħol li għamlu l-Pulizija kien vast. Hawnhekk nixtieq insellem u nirringazzja lill-Ufficċjali tal-Pulizija u pajzana li jaħdnu fl-ajruport għal mod li bih ippreparaw lilhom infushom, b'mod speċjali lis-Surgenti tal-Immigrazzjoni, għas-sehem siewi li taw u għall-interess koir u serju li wrew sa minn xħur qabel ma' beda dan il-proċess.

Waqt li saru l-ewwel laqgħat fit-12 ta' Frar, l-evalwazzjoni ħadet ġurnata shiħa fl-ajruport fit-13 ta' Frar, fejn kull 'uffiċċjal evalwatur' kellu xogħol spċificu x'jagħmel u jkopri. Fl-istess jum, tard filgħaxija, it-team kompla biex beda jgħaqqaqad ir-rapport tiegħi, waqt illi l-Pulizija kellha tkun preżenti f'xi īnijiet biex twieġeb għal domandi li sarulha in konnessjoni max-xogħol fil-fruntieri tal-ajruport. Dan ir-rapport kompla biex jingħabar l-għada filgħodu fejn għal darb oħra, il-Pulizija kienet preżenti biex tassisti lit-team f'dak li kellhom bżonn jiċċaraw. It-

tim ta' evalwaturi telaq fl-14 ta' Frar. Ir- rapport ried ikun konkluż u ġie ippreżentat lid-delegati fuq il-Kumitat tax-Schengen Evaluation, fis-16 ta' Marzu, fejn dan jitqiegħed fuq il-mejda għall-approvazzjoni. Sintendi dan ma jkunx it-tmiem il-ġħaliex dejjem ikun hemm follow-up action, illi jiena bħala delegat fuq dan il-kumitat irrid nieħu ħsieb li jsir u nirraporta fuqu, f'laqgħat li jiġu wara. Iżda jidher ċar illi riżultat huwa dak li aħna xtaqna.

Fejn ser imorru minn hawn? Din ta' fuq kienet biss l-ewwel evalwazzjoni, iżda bħalissa qiegħdin naħdmu bis-shiħ, peress li bejn it-28 u it-30 ta' Marzu saret l-evalwazzjoni fuq il-ko-operazzjoni tal-Pulizija. Din ukoll kienet tirrikjedi hafna xogħol, u nittamaw illi l-għaxar evalwaturi li kienu Malta, kienu sodisfatti mix-xogħol fejjiedi li jsir mhux biss mis-sezzjoni tar-Relazzjonijiet Internazzjonali fil-Kwartieri Ĝenerali tal-Pulizja li tinkludi l-Interpol, il-Europol u

s-Sirene, imma anke minn kull sezzjoni speċjalizzata tal-Pulizija kif ukoll il-Pulizija tad-Distrett, li darba jew oħra jagħtu s-sehem tagħhom biex il-ko-operazzjoni mistennija minn pajjiżi Ewropew (u internazzjonali) tiġi mogħtija.

Wara din, għal nofs Settembru, ikollna evalwazzjoni tal-fruntieri marittmi, u hawn barra l-Pulizija, hemm ukoll il-Forzi Armati ta' Malta li jagħtu sehem qawwi, peress li huma responsabbi mill-kontroll tal-ibħra tagħna, bil-meżzi tal-baħar u tal-ajru li għandhom. F'dan ir-rigward il-koperazzjoni tagħna hija dejjem mill-ahjar kif hija ukoll mad-Dwana li jkunu nvoluti wkoll. L-aħħar evalwazzjoni tkun fil-bidu tas-sena d-dieħħla meta ssir dik tal-SIS u Sirene, iżda fuq dan nittama li jkolli opportunita` oħra illi nagħti aktar dettalji, f'artiklu ieħor.

andrew.seychell@gov.mt

Advert

Bike Rides organizzati mis-Sezzjoni Sport

“Bike ride”..... tnejn f’qasir żmien u oħra ser tiġi organizzata dalwaqt pero din id-darba filgħaxija....

Il-Kumitat Sportiv tal-Pulizija, b’memri dédikati li jridu jagħtu ħajja sportiva lill-Korp tal-Pulizija, u b’insistenza ta’ certi membri fil-Korp għal din l-aktivita’ popolari, niedu t-tieni “Bike Ride” li kienet miftuha għall- membri tal-Korp u l-qraba viċċini.

L-ewwel “ride” inzertat li l-avviż tagħha kien f’qasir żmien u l-messaġġ ma wasalx għand kulħadd u kienet “ride” oħra organizzata privatament minn dilettanti oħra tal-mutur. Bla dubju, il-Kumitat mhux qiegħed jinheba mill-fatt li n-nuqqas t’esperjenza f’dawn l-aktivitajiet wasslet biex ħafna membri ma kinu infurmati. Għalhekk tridet it-tieni “ride” nhar il-25 ta’ Mejju 2012. Din id-darba, għalkemm kien hemm xi nuqqasijiet ġoddha, l-messaġġ anki jekk konxji li reġa ma wasalx għand kulħadd, il-konkorrenza kienet waħda ta’ kuraġġ għal attivitajiet futuri.

Il-Kumitat Sportiv, b’inizzjattiva diretta ta’ PS 46 Charles Casha, PC 121 Josef Vassallo u PC 1250 Paul Saliba, flimkien ma’ membri oħra tal-Korp, li għandhom certu esperjenza tad-delizzju sportiv tal-muturi, ħareġ “poster” li tqassam fl-Għases kollha ta’ Malta u anki bl-ghajnuna ta’ wħud mill-Maġġuri li jagħmlu d-detail, il-messaġġ nistgħu ngħidu li ntenzjonalment kien li jrid jasal għand kull membru. Mir-rispons li ħareġ waqt u wara l-aktivita’, jidher li ma wasalx għand kulħadd jew wasal tard.

Nhar il-25 ta’ Mejju 2012, f’ġurnata xemx tiziġi, id-dilettanti tal-muturi nġabru fil-Furjana minn kmieni filgħodu. Wara li kulħadd kien miġbur, inbdiet ir-“ride” fejn mill-Furjana ħaditna sat-tarf l-ieħor ta’ Malta, il-Mellieħha. Sewqan bil-għalli u trankwill tas-Sibt filgħodu, tat sodisfazzjon pjaċevoli lis-sewwieqa. Mill-Mellieħha, wara tazza te / kafe u toast li ma naqasx, is-sewwieqa saqu lejn Wied iż-Żurrieq b’differenza li ntużaw toroq rurali u għamilha iż-żejed faċċi għas-saq s-sodisfazzjon tas-sewwieqa li jieħdu s-sodisfazzjon tas-sewwieqa. Mill-Mellieħha, wara tazza te / kafe u toast li ma naqasx, is-sewwieqa saqu lejn Wied iż-Żurrieq, kemm bl-arja pura u l-arja

tal-baħar donnu li s-sewwieqa kienu fl-apptit tagħhom għax għażlu li jippranzaw f’wieħed mill-ħwienet ta’ l-akwata li ma kinetx waħda programmata u l-anqas mistennija.

Żgur u mhux forsi, kien nofs ta’ nhar fejn diversi membri fil-Korp tal-Pulizija, b’delizzju komuni bejniethom, iltaqgħu flimkien b’mod soċċevoli ‘I bogħod mill-hidma ta’ kulljum u qasmu l-idejja tagħhom kemm fuq id-delizzju kif ukoll, bla dubju, kif din il-familja ta’ “bikers” li żgur u mhux forsi, faċilment, ser tikber fin-numru tagħha fil-futur qarib.

Il-Kumitat Sportiv tal-Pulizija għandu għan wieħed fil-qadi tad-doveri tiegħu, illi ikattar aktar dixxipli sportivi varji sabiex kemm jista jkun jolqot il-gosti tal-maġġoranza tal-membri tal-Korp tal-Pulizija. Imma sabiex dan jitwettaq, żgur u mhux forsi, l-Kumitat huwa konxju li għandu jkun hemm is-sehem ta’

kulħadd. X'jigifieri? Is-sehem jista' jkun wieħed fiziku kif ukoll materjali. Nafu u konxji mill-fatt li huwa mpossible li kulħadd jattendi għall-aktivitajiet kollha li jsiru minħabba li l-ewwel sehem tagħna huma d-doveri lejn l-Istat, imma b'inizjattiva, suġġerimenti u partecipazzjoni żgur li kulħadd huwa kkunsidrat li jkun qiegħed jagħti is-sehem tiegħu u din isservi sabiex il-Kumitat jkollu aktar idejat ċari, friski u jiaprova jagħmel dak li jista' sabiex jissodisfa lil kull membru fil-Korp.

Għalkemm din kienet attivita' diretta lill-“bikers” fi ħdan il-Korp, ma żżomm xejn lil kull membru iehor li jattendi għal dawn l-aktivitajiet għax l-għan ewljeni tagħna huwa li niltaqgħu b'mod soċċevoli u naqsmu l-idejat u l-ħsibijiet sabiex l-Isports fil-Korp tal-Pulizija jkun l-objettiv/i ta’ ħbberi, għaqda u saħħa.

mpsc.police@gov.mt

mill-Ispettur Saviour Baldacchino - 6 PD

L-immaniġġjar tal-Ispluživ

minn PC 87 George Galea – Special Branch

ritratti meħudin waqt kors ta' taħriġ *Advanced in Explosive Technology*

F'din il-paċċna ħa nitkellem fuq l-importanza tal-immaniġġjar u sigurta' waqt it-trasport tal-ispluživ kemm għall-ispluživ li jintuża fl-industrija tal-barrieri kif ukoll dak li jintuża għall-logħob tan-nar, kemm dak tal-art kif ukoll dak tal-ajru. Dan huwa ta' tali importanza li l-immaniġġjar u t-trasport issir kif suppost u b'riskju minimu kemm għal min ikun qed iżorr, għan-nies tal-madwar u l-propjeta` ta' terzi.

It-trasport huwa punt kruċjali fil-ħajja tal-ispluživ specjalment tal-logħob tan-nar. Aħna għadna l-unika pajjiż fl-Ewropa fejn nittra-sportaw l-ammonium nitrate li jkun imħallat digħi` bil-fuels b'vetturi li ma ġewx mibnija apposta għal dan ix-xogħol u fl-istess vettura ikun hemm kemm detonating cord u detonators mogħbjin flimkien fl-istess vettura.

F'Malta għanda l-użanza ukoll li nġorru logħob tan-nar kemm tal-art kif ukoll tal-ajru fl-istess sitwazzjoni f'vetturi li mhumiex attrezzati għall-ġar ta' spluživ iżda li kienu ġew mibnija għall-għanġiet oħra.

Dawn il-vetturi suppost ikunu immarkati b'tabella kwadra ta' kulur oranġo li jkolla miktub EXP 1.1.

Dan kollu qed nikibu peress li fix-xogħol tagħna tal-Pulizija nistgħu niltaqgħu ma' dawn it-tip ta' vetturi fit-toroq u rridu noqghodu attenti ħafna kif navviċinawhom peress li fuqna ikollna radios u telephones cellulari li dawn jaħdmu bil-waves elettronici. Dawn facilment jistgħu jagħtu bidu għal difusjoni tad-detонator. Dan jgħodd ukoll għal meta xi vettura li tkun qed iżorr xi tip ta' spluživ tkun involuta f'xi tip ta' incident tat-traffiku. Xogħolna għandu jkun li nevak-waw lin-nies u nżommu n-nies f'distanzi minn dawn il-vetturi. Hadd m'għandu jibqa` ħdejn il-vetturi. Dan peress li huwa xjentifikament ippruvat li l-aktar li jmutu nies bl-ispluživ huwa waqt incidenti tat-traffiku minn dawk n-nies li jieqfu jew ikunu viċin il-vettura li tkun qed iżorr l-ispluživ. Dan għaliex l-ispluživ jista' jiffu żu ruħu minn hin għall-ieħor specjalment jekk jiġi in kuntatt jew mal-elettriku jew mal-gear oil/jew mal-aċtu tal-batteriji.

Dan qed ngħidu biex inkunu kawti meta niltaqgħu ma' dawn it-tip ta' vetturi jew sitwazzjonijiet. Ma ninsewx li l-isplużjoni ssekkha meta materjali jew gassijiet jew likwidli li jithalltu jew jagħmlu rejjazzjoni kimika jew inkella jiġu taħt stress ta' shħana jew ta' *'detonation* jirrejaġixxu u jinfurmaw splużjoni. Dan jgħodd ukoll għall-vetturi li jġorr li l-kimika.

Is-Salib u n-Nies tad-Dejma

mis-Surgent Maġġur 1133 Joseph Borg – Kwartieri Ĝeneral

Nibda biex ngħid li dan l-artiklu fuq is-Salib u l-korp tad-Dejma jorbot ħafna ma' wieħed mill-artikli preċedenti dwar l-istorja ta' pajjiżna f'din l-istess sensiela bit-titlu 'Is-Serqa mill-Armerija ta' Hal Qormi'. Fih kont semmejt il-Milizja u r-Reġimenti tal-irħula li kien hawn sabiex jid-deffendu l-gżejjjer tagħna fi żminijiet medjevali sa l-aħħar żminijiet mill-ħakma tal-Ordni.

Għaż-żminijiet li qed insemmu l-attakki mill-furbani kienu xi haġa komuni għal gżiरitha. Dawn mhux biss kienu jaqbdxi xi xwieni jew dgħajjes, imma kienu wkoll jinżlu f'xi xatt, joqbtu lill kull min jiqfilhom ujisirqu dak kollu li jgħodd għalihom; saħansitra jaħfu ħafna nies u jkaxxkruhom magħħom bħala Isira. Għalhekk il-Maltin, lejn tmiem is-seku 14, kellhom iwaqqfu żemgħa ta' suldati biex jid-defendu lil artha magħrufa bħala d-Dejma.

Malta gżira żgħira u miftuha għall-attakki tal-ġħadu, għalhekk kellha bżonn sistema ta' difiża kontinwa. Fl-istess ħin ma setatx tidhol għal piżi li tkollas numru kbir ta' suldati biex kontinwament joqgħodu jistennew għalli jista' jingħala. Is-soluzzjoni kienet id-Dejma. B'hekk l-irġiel ta' bejn it-18 u s-60 sena kienu obbligati jagħtu sehemhom b'żewġ xorta ta' dmirijiet; billi jgħassu max-xtut meta jkun imisshom u li jiddefendu jekk l-ġħadu jinżel l-art. F'dan il-każ id-Dejma kienet topera bħala armata u mhux bħala korp ta' għassiesa. Kull reġiment kelli strixxa mill-kosta xi jħares biex jiprojebxi lill-ġħadu milli jniżżejjel is-suldati u t-truppi tiegħi l-art. Biex ngħidu kollox, din tal-ġħassa max-xtut xejn ma kienet tintgħoġġob mill-Maltin; kienu jsibuha wisq bi tqila li jħallu djarhom u l-familji tagħhom biex jgħaddu l-iljieli max-xatt f'xi post diżżebit. Kienu ferm aktar mistkerha l-postijiet ġdejn il-baħar, fejn il-periklu li jaqgħu lsiera kien akbar.

Dmir ieħor ma' li semmejna kien it-taħriġ li kienu jingħataw kif jimmaniġjaw l-armi u jisparaw tajjeb, kif jistaħbi wara l-ħitan tas-sejjieħ u joħorġu minn warajhom b'ċertu ordni, sabiex jissorprendu u jiffacċċaw l-ġħadu. Kienu jittieħdu wkoll fuq ix-xtut biex jidraw il-postijiet fejn kien ikun pjanat li jiġu stazzjonati f'każ ta' attakk. Dawn l-ġħassiesa u suldati tar-reġimenti kienu jithallu bejn żewġ skudi jew skud u nofs fix-xahar.

Dawn kienu maqsumin f'diversi regimenti li kienu r-regiment ta' Hal Qormi, Haż-Żebbuġ, Birkirkara, in-Naxxar, iż-Żejtun u Hal Luqa li miegħu kien jiġbor ukoll l-irħula tal-Gudja, iż-Żurrieq, Hal Safi, l-Imqabba, il-Qrendi u Hal

Kirkop. Id-difiża ta' pajjiżna kienet f'idnejhom; korp militari magħmul minn ħaddiem. Wara jum xogħol fir-raba' jew qalb il-bhejjem minflok ma' jmorru jingħabru fi djarhom jew fl-ġhorfa, kien ikollhom iħallu darhom, meta kien imisshom biex jagħmlu l-ġħassa fix-xtut. Meta kien ikun hemm xi sinjal li l-ġħadu bħal ma' kienu l-furbani tal-ħaġar qed joqrob lejn xtutna, dawn kellhom d-dmir li jibgħatu messaġġi permezz tal-ħeġżejjeg li kienu jqabbdu fuq it-torrijiet tal-ġħasses li kienu mqassmin minn post għal ieħor, matul ix-xtajiet sa mal-messaġġ kien Jasal l-Imdina fejn kien ikun hemm is-suldati mħarrġin biex jiġiieldu l-ġħadu.

Minn kitbiet tal-istorja ta' Giacomo Bosio fuq l-Ordni joħorġu aktar dettalji dwar dan il-korp tad-Dejma.

L-armata kienet tkun maqsuma f'għadd ta' żemgħat daqs kemm kien hemm parroċċi jew irħula dak iż-żmien; armati bi stallett u sejf fuqhom, ilkoll bil-leħja u mimilijin, ilbies tagħhom kien ikun geżwira tasal sa r-kopptejhom, miksi ja kien ja kuttunata bil-qoton ta' Malta. Rashom mgħottija bi brieret, muntieri li jostrulhom rashom sewwa. Kienu jħallu xagħarhom twil u jobormuh u jgerbuh taħt il-muntiera. Ix-

xagħar hekk mibrum kienu jgħidlu 'id-dliel'. Dawk li jriduha kienu jidilku dlielhom biż-żejt. Minn hekk jingħad li beda l-għidud idjōmatiku "holl xagħrek (dlielek) u ġib iż-żejt". Kienu jilbsu wkoll misluta f'waħda mill-widnejn.

Dawn il-haddiema kull nhar ta' Hadd kienu jingħabru f'post biex jitħarrġu u biex ikollom l-aħħar aħbarijiet kif ukoll ir-roster sabiex ikunu jafu meta kien imis-shom jagħmlu l-għassa.

Il-post fejn jitlaqgħu propju kien ħdejn is-salib li kien jinsab fit-tarf jew fiċ-ċentru tal-irħula. Kien minħabba f'hekk li dawn is-slaleb bdew jissejħu tad-Dejma.

L-aktar li konna nsibu minnhom huma fl-irħula l-qodma u fl-aktar parti qadima tar-raħal; oħra jn fit-tarf tar-raħal bħal dak fil-limiti ta' Birkirkara (illum jiġi quddiem l-Isptar Mater Dei) li għandu storja makabra marbuta miegħu. Minn wara din il-ğraja ta' qtil, dan is-salib kien beda jiġi magħruf bħala 'is-salib ta' rajt ma rajtx u smajt ma smajtx. Is-salib ifakkarna f'din l-istorja li twaħded miegħu; tgħallimna sabiex noqghodu attenti ma' min ngħidu dak li nkunu rajna, għax jaf ikun il-persuna żabaljata u sintendi l-konseguenzi ma tkunx taf sa fejn jistgħu jaslu; saħansitra jistgħu jsiru traġići bħal ta' din l-istorja li tal-inqas minnha ħareġ proverbju ieħor Malti mal-lista għat-twissijiet tagħna.

Għalxiex kienu twaqqfu s-Slaleb fl-irħula propju ?

Principalement dawn is-slaleb kienu twaqqfu sabiex juru jew jirrapreżentaw knejjes jew kappelli li jkunu ġew profonati jew dekonsagrati; oħra jimminkaw territorju, jiġifieri firxa ta' art li taq'a taħt l-awtorita' tat-tali Gran Master, firxa oħra taħt l-Isqof, jew ukoll taħt l-Universita' tal-Imdina. Slaleb oħra jirrakkontaw storja jew xi legġenda u oħra jn għal xi devvozzjoni partikulari. Barra dan kienu jservu wkoll bħala punt ta' għarfien (landmark) għal xi post partikulari. In-nies ta' dawk iż-żminijiet kollha kienu jkunu jafu fejn jinsabu dawn is-slaleb; u meta kienu jkunu għaddejjin minn magħhom kienu jselmu lil dan is-simbolu tar-reliġjon tagħhom, billi jneħħu l-beritta, jagħmlu nkin jew ibusu b'idejhom bħala sinjal ta' qjima. X'uħud minn dawn is-slaleb kellhom ukoll marbutin magħhom l-indulgenzi għal min jgħid xi talb quddiemhom.

Čertu rħula f'xi żmien matul is-sena, kienu wkoll iż-żejnu dawn is-slaleb bid-damask aħmar, fjuri, tazzi u fanali jixxgħelu biż-żejt, waqt li kienet issir purċiessjoni lejn is-salib b'talb sabiex is-sena agrarja tispicċalhom b'succcess.

Il-Lista tad-Dejma

Il-milizzja kienet tiġbor fiha nies minn kull qasam tal-ħajja; Lhud u Insara, bdiewa, bejjiegħa tal-ħwienet, nies tas-sena, nutara, sidien tal-ġħelieqi u sidien fewdali. Kont issib ukoll imniżżejjel fil-lista l-irġiel li kellhom iż-żwiemel tagħhom fil-milizzja; eżempju bl-akbar numru ta' rġiel fil-milizzja li kellhom ziemel kien f'Hal Qormi bi ħmistax-il ziemel u l-inqas fl-Imqabba u Hal Safi b'ziemel wieħed. Mill-ġħadd ta' nies ingaġġati fil-milizzja wieħed kien jikkalkula r-residenti li kienu jgħixu f'kull raħal jew belt.

F'dawn il-listi tal-Milizzja tinsab lista bl-ismijiet Lhud; minħabba li f'dawk iż-żminijiet f'Malta kien hawn komunita' Lhudija tħix fil-gżejjer tagħna. Il-Lhud kien tkeċċew minn Malta fl-1492, allura l-lista kienet ta' żmien qabel l-1492.

Din il-listi tad-Dejma tinsab arkivata ġewwa l-Mużew tal-Katidral tal-Imdina, minnhom joħorġu ħafna osservazzjonijiet interessanti; bl-eqdem waħda tmur lura għas-sena 1419-20. Dawn il-listi huma tassew sors importanti ħafna għall-istorja ta' paxxixha u għal diversi raġunijiet. Minnhom joħroġ tagħrif dwar kif kienet imqassma l-popolazzjoni Maltija f'dawk iż-żminijiet, li diġa' għamilt referenza għalihom, ċertu mobbilita' minn post għall-ieħor, l-ismijiet tan-nies u l-postijiet li ħafna minnhom inbidlu komplettament, ma' ħafna u ħafna informazzjoni oħra interessanti li qajla illum-il ġurnata nifħmu minn x'hiex l-antenati tagħna kellhom jgħaddu; dawk iż-żminijiet hekk diffiċċi u ta' qtigħi il-qalb, li fl-aħħar mill-aħħar sarfu sabiex issawret biċċa oħra min-nisġa tal-karatru u l-identità' Maltija.

joseph.q.borg@gov.mt

International Police Association

Dear IPA Members,

As we have been informing you for the past months now, April was a very important month for us as IPA Malta, since after nineteen years from the first IPA Mediterranean regional meeting held in Rome in 1994, on the 27th April, IPA Malta managed to host this meeting for our Mediterranean colleagues. When the first discussions within the NEC took place in September 2009, at first this activity seemed rather impossible, due to its financial implications. However after a power point presentation was presented to the Hon. Minister Dr. Chris Said Minister for Justice, Dialogue and the Family, he accepted to help us financially. As if the Mediterranean meeting was not

exchanged information and updated each other for better co-ordination. We are pleased to say that after months of hard work and planning, the end result was more than we expected, since all visiting colleagues had words of praise for our Section for the way we have organised both activities.

Highlights of the two events: On the 9th April, the national president Dione Bugeja accompanied by Romeo and Joe met the Hon. Minister Dr. Chris Said at his office and on behalf of the government IPA Malta was presented with a cheque as financial aid, to make good for most of the expenses to host and organise the 14th IPA Mediterranean Regional Meeting Malta 2012.

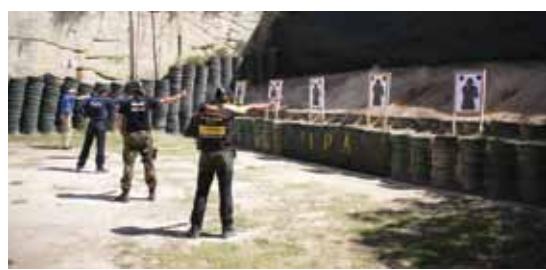
Presentation by the Hon. Minister Dr. Chris Said to IPA Malta Section 9-4-2012

enough, the NEC decided that conjointly with the meeting, the 1st. IPA Mediterranean Regional shooting competition – Malta 2012 be organised. Following this decision the NEC was split in two, half working on the shooting competition while the other half concentrated on the meeting. During the NEC meetings both groups

Dinner was later served at the Phoenix restaurant in the company of three sub-committee members.

The following day Thursday 26th, after breakfast the shooting competitors were transferred to Ta'Kandja Police firing range, where during the morning session shooting practise took place. After the mid-day break the 'individual competition' started, ending round about 16.00hrs.

In the meantime at the Phoenicia hotel during the day the Mediterranean regional meeting delegates started arriving at different intervals and by late afternoon nearly all our friends had checked-in after being picked up from the airport. Also during the day the Maryanski Porch was being set up for the meeting. At 19.30hrs all the delegates attended for a welcome drink at the A lounge, where they were welcomed by Dione Bugeja and members of the NEC. As part of the welcome brief, information about the hotel surrounding area was also given, indicating places of interest to visit within Valletta. After the exchange of greetings and welcoming of new delegates, attending this meeting for the first time, about 20.15hrs Dione lead the group to the Phoenix restaurant for a plated dinner.

IPA 1st Mediterranean Regional Shooting Competition – Malta 2012 – 26th April

The 14th IPA Mediterranean regional meeting: On Friday 27th by 05.30 members of the NEC were already at the hotel, checking and adding the final touches to the meeting hall. Round about 08.00 delegated started grouping up near the meeting room including the Hon. Dr. Beppe Fenech Adami and the Hon. Minister Dr. Chris Said.

International Police Association

After taking the official photograph, Dione Bugeja welcomed the VIP's including Assistant Commissioner Mr. Lawrence Cauchi and the delegates. At the end of the welcome speeches all present were invited to stand up for the IPA and the Maltese national anthems.

As the meeting started chaired by our National President who was assisted

A prayer before starting the meeting
27th April 2012

by the PEB 3rd Vice President Gal Sharon, the National Secretary General Romeo Micallef and meeting secretary Fr. Ray Bonnici, it was soon felt that a very good sense of understanding and co-operation prevailed.

Although there were quite a number of proposal added to the agenda, these were discussed in harmony and a general consensus was reached nearly on every proposal or motion.

When the agenda item 'PEB elections

2012', was put forward by the Swiss Section, a very healthy discussion followed and once again in a friendly atmosphere a team of candidates were proposed for the next PEB elections and accepted by all present. Close to 14.00hrs the meeting came to an end followed by a stand up buffet lunch at the Rotunda - Phoenicia hotel.

While the meeting was in progress, at the other side of the Island, at ta' Kandja, the teams shooting competition was taking place coming to an end round about 13.00hrs.

At 15.30hrs both groups were joined together at the hotel for a tour to Mosta Church, Mdina and Rabat back to the hotel along the Coast Road through St. Julian's and Sliema.

After returning to the hotel, all our foreign guests together with the NEC, local IPA members and VIP's attending the morning ceremony, participated for the Official Dinner at the Ballroom. Music during the evening was provided by Benny and Antonia, a local folklore duo.

Half way through the evening, the shooting competition trophies and medals were presented to the winners by our National President Dione Bugeja, after the results were announced by sub-committee member Patrick Cassar as follows.

Individual event: 1st. Dhan Shlomo (Israel) 354 points; 2nd Gabriel Gabriel (Cyprus) 342 points and 3rd. Bonallo Juan (Spain) 318 points.

Team event: 1st Gabriel Gabriel and Vangelis Evangelou (Cyprus) -65.22 points; 2nd Dhan Shlomo and Merhavi Ronen (Israel) -52.89 and 3rd Robert Attard and Mario Spiteri (Malta) -28.28.

Following the success of the 'shooting competition Malta 2012', the NEC would like to thank the competition sub-committee, Patrick, Lino and Joe Borda for the way they have handled this event. Our thanks goes also to our sponsors Trigger Sporting Guns & Accessories of Zebbug - Quantum Precision Engineering & Sport Shooting Supplies of Paola and Lock, Stock & Barrel Fine Arms & Militaria of Kappara. Thanks also to Mr. John Cassar the Score Judge and Chris Stafrace for helping the Section to set up the competition programme. Last but not least our thanks go to Mr. John Rizzo for the shooting range, Supt Marco Mallia SAG and his staff.

As a result of the success of these two functions the NEC received numerous comments and congratulations messages however a particular one was, *'Dear Dione the members of the IPA Malta Section are the friendliest people I have ever had the pleasure to meet'*. Section Ireland

IPA 14th Mediterranean Regional Meeting Malta 2012

On concluding the National President would like to thank all NEC members and members for their help to achieve this success for our Section.

Konferenza Generali Annwali 2012

Nhar il-Hadd 17 ta' Ĝunju, 2012 numru sabiħ ta' membri attendew għal-Laqqha Ġenerali Annwali. Mal-wasla tagħihom fl-Ufficċju l-Marsa, il-membri kien mistiedna għall-kafè u l-okkażjoni serviet ukoll ta' opportunità li wieħed jitħalli flimkien b'mod informali. Il-laqqha bdiet fil-ħin kif programmat fl-10.00a.m. għax kien hemm kworum b'attendenza tajba.

Il-President, is-sur Charles Curmi sellem lil dawk preżenti u għamel talba tal-bidu. Minnufihi talab minuta silenzju b'rispett għall-kolleġi u familjari li għaddew għall-ħajja oħra matul is-sena. Is-Sur Curmi irringrazza lil kulħadd talli attenda u ġeġġegħ għal aktar partecipazzjoni fl-aktivitajiet li jsiru kif ukoll biex wieħed jieħu ħsieb iġedded is-shubija tiegħi fl-Għaqda. Imbagħad stieden lis-Segretarju, is-Sur Ray Zammit sabiex jaqra l-minuti tal-Laqqha Ġenerali Annwali tas-2011 li saret fis-26 ta' Ĝunju. Mill-qari tal-minuti irriżulta li dik il-Laqqha Ġenerali kienet tikkonċentra l-aktar dwar l-emendi tal-Istatut tal-Għaqda flimkien mas-solitu rapport amministrattiv u finanzjaru. Il-minuti nqraw u ġew approvati.

Wara sar il-qari tar-rapport finanzjaru preparat u moqri mit-Teżorier is-Sur Toni Gatt kif ukoll ir-rapport tar-reviżuri. Dawn ukoll ġew approvati. Is-Sur Gatt ġibed l-attenzjoni għal dawk li għadhom ma ġeddewx it-tessera tagħhom għas-sena kurrenti kif ukoll ta' oħrajn li qiegħdin lura fil-ħlas. Kien hemm xi membri li staqsew għaliex ma jsirx xi ħaġa biex il-ħlas tas-sħubija jkun aktar komdu, mingħajr il-ħtieġa li wieħed ikollu jattendi fl-Ufficċju l-Marsa. Is-Sur Toni Gatt informa li l-Kunsill kien konxju minn din id-diffikultà ta' xi wħud u qal li kif wieħed kien se jisma' fir-rapport amministrattiv tas-Segretarju, ippruvajna nsibu soluzzjoni biex tgħin ittaffi xi ffit. Hu qal ukoll li l-ħlas bl-internet ġie kkunsidrat għali bil-kummissjoni li tithallas, però fakkli li wieħed jista' juža čekk jew *postal order*.

Is-Segretarju s-Sur Ray Zammit qara' r-rapport Amministrattiv li kien pprepara. Dan ir-rapport kien approvat ukoll. Ir-rapport aċċenna

għal dak li kien ġie mistoqsi qabel dwar il-ħlas tat-tessera fejn ġie ddikjarat li l-Kunsill kien talab lill-Kummissarju permess sabiex għal fit tiegħi u ġiġi kienet kien aktar tħalli. Is-Sur Zammit irrapporta wkoll li b'konsegwenza tal-emendi fl-Istatut tal-Għaqda kella jinbidel ukoll l-i-standard biex ikun jirrifletti t-tibdil fl-Istatut.

Hawn ġie introdott u muri l-i-standard il-ġdid fost l-approvazzjoni ta' dawk preżenti. F'isem il-kumplament tal-membri tal-Kunsill u tal-membri kollha tal-Għaqda, is-Sur Zammit irringrazza lis-Sur Joe Borda għall-koordinazzjoni tax-xogħol kollu meħtieġ biex sar l-i-standard il-ġdid kif ukoll lill-President, is-Sur Charles Curmi, li għamel tajjeb għall-ispejjeż kollha.

Kien hemm diversi interventi minn dawk preżenti liema interventi kienu l-aktar jikkonċernaw il-Kawża Kostituzzjonal li l-Għaqda għandha pendent kif ukoll dwar il-pendenzi li għad hemm dwar il-ħlas għall-overtime. Hawnhekk is-Segretarju stieden lill-kolleġi membru tal-Kunsill, is-Sur Nikol Cutajar, sabiex jirrispondi hu dwar dawn iż-żewġ punti. Is-Sur Cutajar, fakkli li l-Għaqda kienet ippreparat formula fejn kull membru tal-Għaqda li kien jidhirlu li kelluxi overtime dovut biex jidherha u jerġa jgħad-dhien. Il-formoli miġbura kienu għaddew lill-Ministeru biex jiġu kkunsidrati flimkien mat-talbiet ta' diversi membri tal-Korp. Din il-kwistjoni qed tkun ikkunsidrata flimkien fir-rigward tal-membri kemm tal-Korp kif ukoll tal-Għaqda u s'issa għadna qed nistennew tweġiba ufficjalji. Dwar il-Kawża Kostituzzjonal, is-Sur Cutajar ta' rendikont dettaljat dwar dak kollu li sar s'issa u tax-xogħol li hu personali kien għamel f'isem il-membri. Spjega kif flimkien mal-Avukat tagħna Dr A. Delia LLD

qegħdin kontinwament insegwu u nattendu għas-seduti fil-Qorti. Hu fakkar ukoll li l-kawża tinsab posposta għall-kontinwazzjoni fil-25 ta' Ottubru, 2012. Is-Segretarju s-Sur Ray Zammit f'isem il-Kunsill u l-membri kollha tal-Ġhaqda wera apprezzament u rringrażza lis-sur Cutajar għall-intervent kontinwu u siewi tiegħu fl-andament kollu tal-kawża fost l-approvażzjoni tal-membri biċ-ċapċċip tagħhom.

Meta ma kienx baqa' aktar x'isir, il-laqqha ġiet fi tmiemha.

Ray Zammit
Segretarju

Bandiera ġdida

Waqt laqqha tal-Kunsill, ġie deċiż li peress li nbiddel l'isem tal-Ġhaqda, minn 'Għaqda Pulizija Pensionanti', għal 'Malta Association of Retired Police Officers', hassejna l-bżonn li issir bandiera ġdida, bl-arma l-ġdida.

l-bandiera blu [voti..11 blu..1 bajda u hamra]

Wara li ġibna xi kwotazzjonijiet ġie deċiż li l-bandiera għandha ssir mill-kumpanija 'Colomba Flag Makers' ta' Ghawdex.

Għalhekk, saru żewġ mudelli bil-komputer. Waħda minnhom saret bl-arma l-ġdida fuq sfond abjad u aħmar, u l-oħra fuq sfond blu, bħal dik tal-Pulizija ta' Malta. Saret votazzjoni fuq liema waħda kellha ssir u l-maġgoranza għażlu

Hawnhekk, il-President is-sur Charles Curmi, offra li l-bandiera tigi mħallsa minnu stess. Bla ebda dubju, kulħadd accċetta għal dan il-ġest hekk sabiħ!!

Grazzi għan-nom tal-Kumitat!!

Ġurnata gewwa il-Gżira ta' Ghawdex

Fit-21 ta' April ġiet organizzata żjara oħra għal Ghawdex. Bhas-soltu, din iż-żjara kienet success. Għalhekk hemm il-ħsieb li dawn l-attivitàjet isiru aktar spiss!

M.A.R.P.O. fuq il-Facebook

Għal min hu nteressat, issa tistgħu ssibuna ukoll fuq il-Facebook billi tmur fuq dan il-link ...

<https://www.facebook.com/groups/169033156537654/>

Kull min għandu aċċess għall-Internet, huwa mħegżeġ biex iżur is-sit u jidħol membru !!

Mill-Imgħoddi

Illum għandna ritratt interessanti. F'dan ir-ritratt, wieħed jista jara' Spettur, Surgent - Maġgur, Surgent u Kuntistabbli. Wieħed jista jara' li kemm is-Surgent u kemm il-kuntistabbli libsin il-'Greatcoat.' Dan il-'Greatcoat ma tanx kien favorit mall-membri tal-Korp, u għalhekk ma tantx dam jintlibes. Wieħed jinnota li l-coat tas-Surgent huwa differenti minn tal-Kuntistabbli, fejn wieħed huwa bl-ġħonq u l-ieħor mingħajr ġħonq, imma speci ta' 'chinese collar'!

Wieħed jinnota l-elmu bħal dawk li kienu jintlibsu ġo l-Ingilterra, biex inkun eż-żarru mis-City of London Police. Dan l-istil ta' elmu kien jitlibes fis-snin tletin.

Ex. Pc 169
Emmanuel Cassar
1916 – 2012
1945 – 1972
(Gozo)

Ex. Wpc
251 Josianne Costa
1978 – 2012
2003 – 2012
(serving)

Ex. Pc 63 Saviour Attard
1939 – 2012
1964 – 1993
(Gozo)

Ex. Pc 907
Francis Aquilina
1935 – 2012
1954 – 1977

Ex. Pc 1117 Edwin Briffa
1934 – 2012
1959 – 1984

Ex. Pc 693
Joseph Lucchese
1949 – 2012
1968 – 1979

Ex. Pc 690
Saviour Muscat
1923 – 2012
1947 – 1967

Ex. Pc 1072 John Vella
1939 – 2012
1958 – 1980

*Agħtihom, O Mulej
il-Mistrieh ta' Dejjem*

Ex. Ps 949 & 1483
Carmelo Calleja
Il-Kalif
1936 – 2012
1955 – 1980
& 1988 – 1997

Ex Wpc 13
Josephine Vassallo
1953 – 2012
1974 - 2004